

PERSPECTIVA ESCOLAR 49

Publicació de «Rosa Sensat»

Novembre 1980

**L'ESPORT
A L'EDAT ESCOLAR**

ÍNDEX	
EDITORIAL	1
L'ESPORT A L'EDAT ESCOLAR	
1. PER UN PROGRAMA MUNICIPAL QUE DEMOCRATITZI EL SISTEMA ESPORTIU I POSSIBILITI L'ESPORT A TOTA LA POBLACIÓ, per Paco Segura	2
2. L'EDUCACIÓ FÍSICA I LA SEVA PROBLEMÀTICA, per Joan-Antoni Prat i Subirana	8
3. EQUIPAMENTS ESPORTIUS I PRACTICA ESPORTIVA A L'ESCOLA ESTATAL. EL CAS DEL MUNICIPI DE BARCELONA, per Paco Segura	11
4. L'ESPORT EN EDAT ESCOLAR. L'ESCOLA D'INICIACIÓ ESPORTIVA DEL DISTRICTE II: UNA POSSIBLE ALTERNATIVA, per Josep-Ramon Gómez	14
5. PLA DE DESENVOLUPAMENT I EDUCACIÓ FÍSICO-ESPORTIVA DE CORNELLA, per Ajuntament de Cornellà, Conselleria d'Esports	20
6. LA NATACIÓ, UNA ASSIGNATURA?, per Artur Ocón Csefko	22
7. L'ORGANITZACIÓ DE L'ESPORT A LES ESCOLES ANGLESES. ALGUNES REFLEXIONS, per Núria Puig	25
EXPERIÈNCIES ESCOLARS	
Experiència amb pares, nens i mestres d'una escola de sords, per Montse Anton, Merche Leon i Teresa Ros	31
DIDÀCTICA	
Quan el castellà encara no es deia espanyol: una didàctica d'història externa del castellà, per Helena Calsamiglia	34
DE 0 A 6 ANYS	
Primers dies d'un infant de 6 mesos a l'Escola Bressol, per Pepa Odena	40
La utilització dels audiovisuals a pre-escolar, per Teresa Creus	43
SORTIDES	
El castell de Burriac, per Anna M. Roig	46
Sortida a un hort de Cornellà, per Isabel Barberà	48
INFORMACIONS I COMENTARIS	
Pau Vila i Jean Piaget, per Marta Mata i Garriga	51
Sobre Gianni Rodari, per Assumpció Lisson	53
Textos legals	57
QUÈ EN PENSEU DE...	
Taula rodona: L'educació física i esport a l'escola, per Alberto Monte, Lluïsa López i Jordi Porta	60
BIBLIOGRAFIA	
<p>Perspectiva Escolar Edició i Administració: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat» - Còrsega, 271. Tel. 228 00 03 - Barcelona-8</p>	
<p>Consell de Redacció: Rosa Carrió, Montserrat Company, Biel Dalmau, Marta Mata, Ramon Prats, Jordi Vives Director: Jordi Tomàs Distribució a llibreries: Arc de Berà - Lluç, 10-14, B-5 Subscripcions: a.a.p.s.a. «Rosa Sensat» Portada i maqueta: Joan Grau Fotògraf: Josep Gri Composició: Fernández, Borrell, 168 Impremta: I. Juvenil, Maracaibo, 11 Realització tècnica: KETRES. Tel. 253 36 00 Dipòsit legal: B. 2.090-1975 - ISSN: 0210-2331 Subscripció anual: 1.500 ptes. - P.V.P.: 180 ptes.</p>	

49

*Ara que tenim els traspassos
a l'abast de la mà,
què esperem els mestres de Catalunya*

L'anunci del Decret de Traspassos a la Generalitat, de les competències en matèria d'ensenyament, s'ha rebut amb neguit, el qual s'ha manifestat barrejat molt concretament amb justes reivindicacions del sector estatal referents a sous, edat de jubilació, etc.

No volem polemitzar sobre les possibles manipulacions que certament algú ha fet aprofitant l'enrenou. Per tal que no es repeteixi aquesta situació de confusió, la primera cosa que volem fer és denunciar la manca d'informació clara i en el moment oportú, per part de la Generalitat i Govern central, als directament afectats, els funcionaris de l'Estat. En segon lloc, volem recordar que cap treballador no pot, com a conseqüència dels traspassos, perdre cap dels drets de què frueix actualment, i per això, l'Estat i la Generalitat han de donar garanties en aquest sentit i legislar convenientment al respecte.

Dit això, quan s'inicia a Catalunya, i no sense dificultats, el procés autonòmic, volem manifestar com a mestres catalans una sèrie de punts que creiem bàsics.

A Catalunya, per enfortir una comunitat naciona[?] única, només pot haver-hi una sola xarxa d'escola pública, que s'ha d'iniciar a partir de l'actual escola estatal i ha de progressar tant per l'increment d'aquesta escola estatal com per la integració de les escoles privades que manifestin la seva voluntat de formar-ne part.

Per tal que aquest projecte no s'endarrereixi ni sigui lesiu per a ningú, calen unes condicions i processos amb els quals tots hauríem d'estar disposats a col·laborar.

Els mestres que treballem a Catalunya, sigui quina sigui la nostra procedència, hem d'estar disposats a treballar per l'escola catalana de qualitat: llengua, arrelament i continguts neta-ment catalans en el marc de l'Estat de les nacionalitats.

Cal que això s'esdevingui amb el mínim de temps possible i el màxim de rendibilitat. Per això cal desplegar a tots els nivells una voluntat política ferma, un gran tacte i una transparència total, tal com demana la situació actual. Els organismes de govern —Generalitat i Estat— han d'activar amb tota cura aquesta voluntat política i, al mateix temps, oferir tota la informació puntual als afectats i el diàleg necessari amb tothom.

Cal que tots els mestres de Catalunya —a partir dels diferents orígens, font de riquesa si s'aprofita— col·laborem amb entusiasme a la lluita per l'objectiu comú. Caldran esforços i es produiran frecs. Però no hi poden haver dubtes: entre tots cal que fem l'escola catalana des d'ara per continuar i fer generalitzable l'esforç de molts, que des de l'escola privada i estatal actuals ens han precedit i fet de falca per aquest objectiu que no podem ni volem defugir: l'Escola catalana amb tothom i per a tothom.

2 Per un programa municipal que democratitzi el sistema esportiu i possibiliti l'esport a tota la població

per Paco Segura

I. Introducció

La comprensió de la pràctica físico-esportiva en la vida del ciutadà, de manera especial a la gran ciutat, respon a una creixent exigència social.

Aquest fenomen té una consideració cada vegada més forta, no solament a nivell d'espectacle esportiu d'alta competició, sinó també com a aspiració d'una pràctica esportiva directa i continuada. Aquest fenomen compromet cada vegada més els ajuntaments i, a la vegada, els obliga a buscar solucions imaginatives que complementin les tradicionals.

La recerca d'una pràctica físico-esportiva creix al mateix temps que disminueixen les altres possibilitats de moviment, característiques de la gran ciutat. De tal manera que en els barris menys afavorits, en matèria d'equipaments socials, hi ha un moviment popular que recull, cada vegada amb més força, la necessitat d'un equipament esportiu digne.

El context ha estat donat també per la disponibilitat més gran de temps lliure, la manca de llocs de reunió, l'exigència de salvaguardar la salut i la necessitat d'una vida associativa que pugui assegurar una continuïtat en les relacions del veïnat.

Es una realitat que la concepció de la pràctica esportiva està canviant, que accedir-hi no és ja patrimoni d'uns sectors socials, sinó que, cada vegada amb més força, s'està considerant com un dret de la població. És necessari entendre que les possibilitats de pràctica esportiva es troben relacionades estretament amb una millora de les condicions de vida. La pràctica físico-esportiva entesa amb profunditat es situa en el context socio-cultural que la dinamitza, un cop abandonada la

vella idea de l'esport com a conducta humana marginal i deslligada del seu entorn.

Evidentment, les dificultats per comprendre aquest tema no es troben tant en els grans sectors de la població que fins ara no havien tingut possibilitats d'accés a la pràctica esportiva, com en els organismes que avui entenen i prenen decisions sobre l'esport a Catalunya: Generalitat, Municipis, Federacions, clubs i entitats ciutadanes.

Es obvi pensar que les dificultats que pugui trobar la població de la gran ciutat per realitzar una activitat físico-esportiva continuada són absolutament diferents, a la pràctica, de la que puguin trobar els habitants d'un petit municipi que estan més en contacte amb la naturalesa i que, gràcies a aquesta relació, tenen la possibilitat d'una pràctica que en l'altre cas no es dona.

Es imprescindible, per tant, que respecte a la població en edat escolar, des de l'òptica municipal, es consideri que l'activitat físico-esportiva que pugui desenrotllar el nen, igual que qualsevol altra tasca educativa, ha d'estar relacionada amb l'experimentació, vivència i coneixement de l'entorn. Crec important assenyalar que aquest article està desenrotllat sobre l'experiència de treball i coneixement d'una ciutat gran com és Barcelona.

No serviria de gaire pensar i actuar basant-nos en la idea que l'activitat físico-esportiva del nen s'ha de limitar a l'hora escolar, al recinte escolar o als programes de l'escola. Per programar, l'Administració local ha de pensar no en l'esport escolar, concepte o idea excessivament limitat, que implica una concepció de l'activitat massa tancada en ella mateixa, sinó

que s'ha de centrar en la possible *activitat de la població en edat escolar*. El punt de partida és substancialment diferent, implica la concepció del nen com a ciutadà que té unes necessitats durant tot el dia, que a la vegada s'han de complementar i no duplicar i que no es poden considerar en base a uns horaris com a compartiments tancats.

Considerem que hi ha quatre aspectes importants a analitzar a fi d'elaborar un programa seriós i efectiu per a una població escolar, sector que apareix com el més indefens i a la vegada el més necessitat, ja que se li poden crear uns hàbits de pràctica impossibles d'assegurar en determinades capes de la població:

1. L'actual marc legislatiu, clarificador, sens dubte, quant a responsabilitats per part del MEC i del Consell Superior d'Esports.

2. L'actual equipament esportiu dintre de les escoles nacionals d'EGB. Sense oblidar que la pràctica físico-esportiva del nen sobrepasa el marc de l'escola, cal un estudi en profunditat d'aquesta infraestructura.

3. L'equipament esportiu municipal, complementari de l'anterior per programar el reequilibri oferta-demanda.

4. A partir de l'actual legislatura, un programa municipal de fort contingut progressista, que afavoreixi i reequilibri les zones més deteriorades de la gran ciutat, que forci al màxim el rendiment de l'equipament municipal i el consideri com un servei públic, que acosti la gestió de l'equipament a l'usuari, que promogui la informació, la descentralització i la participació de ciutadans i entitats, que potenciï la vida associativa entorn a l'esport i li doni un contingut democràtic i participatiu.

II. L'actual marc legislatiu. La llei general de la cultura física i l'esport

És important valorar l'aprovació i existència d'aquesta llei considerant que en països, com per exemple Itàlia, amb una forta tradició democràtica, l'esquerra no ha aconseguit forçar a nivell parlamentari el debat sobre una llei que constitueixi el marc del desenrotllament d'una política estatal i regional en esport i educació física.

Al nostre país, en l'actual marc legisla-

tiu, les responsabilitats i competències queden molt més clares. Només cal pensar que la situació catastròfica respecte a l'existència de professors que fan l'educació física a EGB s'ha produït perquè mai no ha estat clar qui se n'havia de responsabilitzar, si el MEC o el Consell Superior d'Esports.

Crec que és important assenyalar que en la llei, aprovada recentment, quasi la totalitat d'esmenes presentades, individualment o conjuntament, pels grups parlamentaris socialistes i comunistes van ser admeses. Una d'elles, considerada fonamental, afectava l'Institut Nacional d'Educació Física; s'intentava que aquest organisme passés a dependre de la Generalitat i es convertís en Facultat Universitària; però l'esmena va ser votada en contra per la dreta i no prosperà.

Aquesta última aspiració va rebre el suport del claustre de professors i alumnes de l'Institut, els quals van romandre tancats durant el debat.

En definitiva, d'aquesta llei aprovada pel Parlament espanyol amb data del 31 de març del 1980 és important conèixer algun dels seus punts per la influència que puguin tenir sobre el desenrotllament de l'educació física i l'esport escolar en un futur no molt llunyà.

Des d'una perspectiva de l'Administració local i de programació d'un servei públic, un dels principals centres d'interès que dinamitzen l'activitat físico-esportiva, per als ciutadans en general i especialment per a la població en edat escolar, és la infraestructura disponible. Aquesta, juntament amb els ensenyants esportius i els programes d'activitats, és el marc per al desenrotllament d'una pràctica regulada, periòdica i efectiva. Aquesta infraestructura, especialment la d'escoles d'EGB, és la que tractarem en un altre article d'aquest mateix número.

III. Per un programa municipal que democratitzi el sistema esportiu i possibiliti l'esport a tothom

L'immediatisme en l'actuació i la superficialitat en les anàlisis representaria el continuisme i són dues concepcions oposades, si considerem la situació actual de l'esport a Catalunya.

L'escolarització esportiva es planteja avui com una necessitat urgent i només

4 un debat profund, obert i participatiu pot desembocar en uns plantejaments que trenquin amb la situació actual.

L'enfocament donat a l'esport pels organismes oficials ha potenciat quasi exclusivament l'esport d'alta competició i l'esport'espectacle que al seu torn han vingut a justificar allò que s'ha anomenat promoció esportiva.

Com a fruit del que acabem de dir, l'especialització esportiva prematura en la població en edat escolar ha anat acompanyada en molts casos d'una gran falta de mitjans. No s'ha entès la pràctica físico-esportiva com una part més del procés educatiu del nen, i no s'ha vist tampoc com una necessitat potenciar-la a nivell massiu de la població, ja que no s'entenia com un benefici social, sinó que es buscaven resultats esportius.

Amb aquesta perspectiva cal fer una política esportiva des dels municipis que tingui en compte les necessitats socials actuals, que consideri els desequilibris de serveis en les ciutats i les possibilitats dels ciutadans, que reglamenti una normativa per tal de garantir l'accés a l'equipament esportiu per a tots, basant-se en uns principis d'interès públic, i que respecti el moviment esportiu com a autònom i pluralista.

Per tal de poder treballar amb aquesta filosofia creiem que cal considerar quatre línies d'actuació fonamentals des dels ajuntaments o organismes supramunicipals:

1. *L'equipament esportiu*
2. *Programació, participació i informació*
3. *L'associacionisme esportiu*
4. *Els recursos*

1. *L'equipament esportiu.* — En les anteriors anàlisis hem arribat a la conclusió que, des d'una lògica administrativa, es fa imprescindible rendibilitzar socialment al màxim el patrimoni actual abans de la realització de noves inversions.

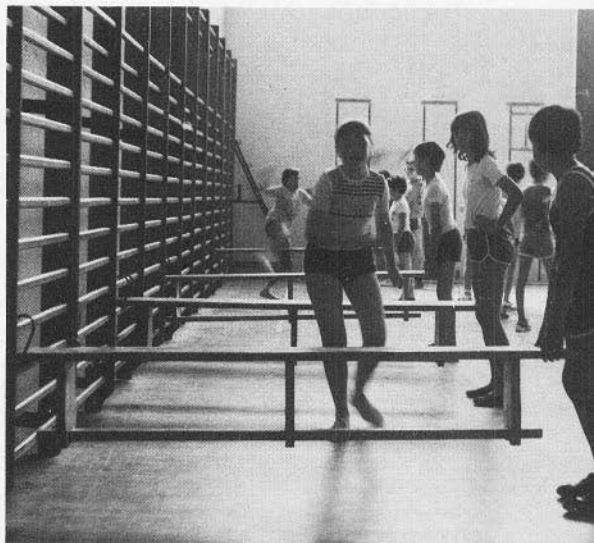
Per posar un exemple, els costos de creació d'un nou complex esportiu a Barcelona podrien ser tan elevats com dotar d'il·luminació totes les pistes poliesportives d'escoles nacionals d'EGB. És lògic pensar que la segona mesura és menys espectacular, però és més rendible i a la vegada més distributiva. Hi ha, a més a més, un altre aspecte que és encara més greu i a la vegada més complex: LA PRIVATITZACIÓ. Concepte suficientment abstracte

com per necessitar un esforç de concreció. En l'actualitat podríem dir que té diversos vessants:

- A. Privatització d'imatge
- B. Privatització econòmica
- C. Privatització respecte a l'ús i a la informació

A. S'ha desmunicipalitzat de tal manera el patrimoni esportiu que les entitats que el gestionen l'han fet seu, fins al punt que en els rètols que indiquen de quina instal·lació es tracta consta el nom del club amb predomini sobre si és municipal o no. Això crea una barrera al ciutadà, no només per la imatge, sinó també per a la informació sobre l'ús de la instal·lació.

B. En l'aspecte econòmic és molt més complex; hi influeixen molts factors que determinen les quotes d'accés a les instal·lacions. En aquest sentit gosaríem afirmar dues coses: La pràctica esportiva avui no pot ser gratuïta. Cal cercar unes quotes realment assequibles a la majoria de la població a fi que no hi hagi discriminacions en aquest sentit. Dins d'aquest capítol diríem que cal acabar amb les instal·lacions que han privatitzat el seu ús en base a l'aspecte econòmic d'una forma taxativa i, segon, que cal imposar la TAQUILLA com una forma més de servei per a ciutadans que ningú pot obligar a fer-se socis d'una entitat esportiva. És inconcebible que a aquestes altures l'Ajuntament de Barcelona permeti que hi hagi

un complex esportiu en el qual el club concessionari cobri l'entrada de 60.000 pessetes per fer-se'n soci i utilitzar-ne les instal·lacions, que són municipals.

C. En l'aspecte d'ús i informació considerem que la majoria de cessions han servit per afavorir no l'esport, sinó un club esportiu pel damunt d'altres de la mateixa barriada, la qual cosa no només ha creat conflictes greus, sinó que a més a més ha servit perquè el concessionari abusí en el cobrament a altres clubs; tot això demostra l'interès quasi nul del municipi en un espai que hauria d'oferir un servei equitatiu i just als ciutadans interessats.

Com que les instal·lacions són municipals, els regidors i els consells de districte han de respondre davant de la ciutat de tot allò que s'hi relaciona, i ha de prevaler un model de gestió democràtica i transparent.

2. *Programació, participació i informació.* — Assentar les bases per a una bona programació serà un dels eixos de treball fonamentals. Moltes vegades, quan es tracta de programació, s'entén d'una manera abstracta i sense contingut, d'altres vegades com una actuació completament tècnica i d'altres com una intervenció sectorial, o bé per nivells territorials, de ciutat, comarca, etc.

La realitat de la programació interconnecta aquests tres conceptes:

PROGRAMACIÓ-PARTICIPACIÓ- INFORMACIÓ

La programació fa necessari un nivell de participació popular ampli i actiu; i d'altra banda, la participació depèn en gran part de la informació.

Aquests tres elements es presenten com a inseparables i la manca d'un dels tres components limitaria les possibilitats de portar a terme els objectius assenyalats. Pensant en aquesta direcció cal valorar la importància que té la vida esportiva a Catalunya com a element catalitzador per afavorir una gran activitat associativa entorn a l'esport.

Dit això, es posa en relleu la necessitat de constituir organismes en l'àmbit de barris, districtes i fins i tot locals (en l'àmbit de la ciutat) que treballin i desenvolupin l'esport de promoció i l'activitat físico-esportiva de la població en edat escolar.

3. *L'associacionisme esportiu.* — Remarco i subratllo la importància que té avui el fenomen associatiu al nostre país, el qual pot considerar-se com un patrimoni i que aporta molts aspectes positius, però peca també d'alguns defectes.

L'extensió de la demanda de pràctica físico-esportiva pot modificar en part la forma de participació en l'esport. Cal pensar en un associacionisme esportiu, capaç d'afavorir la participació i la gestió de la vida social de les entitats, cosa que comporta un nivell alt de pluralisme d'idees, opinions, convivència en el treball quotidià i una democràcia interna real que tingui en compte els dirigents, esportistes i tècnics. L'associacionisme esportiu no pot ser només un instrument per millorar la pròpia capacitat física i el propi rendiment; ha d'aspirar a convertir-se en un mitjà que afavoreixi la capacitat de valorar críticament la pròpia activitat esportiva, que la relacioni amb el món circundant i la lligui a altres activitats humanes.

Aquest associacionisme compost fonamentalment per clubs, associacions de pares d'alumnes i entitats ciutadanes hauria de ser el que configurés, amb la col·laboració dels municipis, els futurs programes de promoció i iniciació esportiva. El govern de l'Administració, sense la participació ciutadana, podria ser un pas enrera en el procés democràtic i en la millora de la qualitat de vida en la població.

4. *Els recursos.* — Fins a l'actualitat, la distribució dels mitjans econòmics, subvencions, ajudes, etc., han potenciat el favoritisme i el clientelisme polític. La transparència en la inversió, i també la seva justificació, han de presidir qualsevol actuació en la Generalitat i els Ajuntaments.

Les possibilitats de recepció de subvencions per part de la Generalitat, Diputacions, Ajuntaments i Delegacions provincials del Consell Superior d'Esports s'han d'acabar. La canalització a través dels municipis i organismes supramunicipals de les ajudes per a l'esport de promoció, iniciació, escolar, etc., es fa necessari perquè a cada comarca, localitat, districte o barri a través del procés participatiu del moviment associatiu s'apliquin els recursos disponibles amb una intenció molt diferent de la que fins ara ha prevalgut i que seria la recerca de la màxima rendibilitat dels fons públics.

Creiem que cada vegada amb més força

6 els municipis s'han de convertir en l'eix vertebrador d'una política esportiva per a tots, que sintonitzi amb aquest fenomen social que està fent de la pràctica esportiva un bé social i un dret de tota la població.

Llei general de la cultura física i de l'esport

...

Article 2n.:

1r. L'educació física forma part del sistema educatiu, impulsa la pràctica esportiva i inspira l'esport per a tots.

2n. Els poders públics fomentaran l'Educació Física i l'Esport facilitant els mitjans per a una adequada utilització de l'oci.

Article 3r.:

...

5è. El Municipi, d'acord amb el seu pro-

pi règim jurídic i en col·laboració amb les altres Administracions públiques i amb associacions i entitats esportives, exerceix les competències i presta els serveis que li corresponen en la matèria i en particular les següents:

a) Desenrotllar la política físico-esportiva i gestionar, amb les ajudes corresponents, la plena utilització de les instal·lacions públiques en el seu àmbit territorial.

...

d) Celebrar concerts i convenis amb ens públics o privats per al compliment dels fins de la present llei.

Article 4t.:

L'Estat, a través del Consell Superior d'Esports, està obligat a assegurar una coordinació permanent i efectiva de les Administracions Públiques en la promoció i difusió de la cultura física i de l'esport, com també en la programació global i construcció d'instal·lacions amb criteris de descentralització.

...

Article 6è.:

1r. L'Educació Física s'imparteix amb caràcter obligatori en els nivells d'Educació Pre-escolar, EGB, Batxillerat, Formació Professional i Educació Especial, d'acord amb allò que s'estableix a la Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa.

L'ordenació i organització de l'Ensenyament de l'Educació Física dins el sistema educatiu no universitari correspon al MEC.

Als centres docents dependents d'aquest Ministeri correspon fomentar la creació d'agrupacions per tal de desenrotllar l'esport escolar.

2n. L'ordenació i organització de les activitats físico-educatives dins del sistema universitari correspon a les universitats.

...

4t. Les competències de l'Estat en matèria de cultura física i les corresponents a l'esport per a tots s'atribueixen al Ministeri de Cultura, que les exerceix a través del Consell Superior d'Esports.

...

Dins de les competències

Article 23:

Correspon al Consell Superior d'Esports:

1r. Contribuir al finançament, foment i coordinació de l'educació física no escolar i de l'esport.

...
10è. *Collaborar amb el MEC en la inspecció de l'ensenyament i pràctica de l'Educació Física, com també en la inspecció de les instal·lacions esportives en els centres docents no universitaris.*

Referent a les disposicions transitòries

...
3a. 1r. *El govern, a proposta dels Ministeris d'Educació i Universitats i Investigació, regularà en el termini de sis mesos, a partir de l'entrada en vigor de la present llei, allò que es refereixi a l'ensenyament de l'Educació Física i al professorat que l'ha d'impartir, d'acord amb allò que es disposa en la present Llei, i en la Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa del 4 d'agost del 70.*

...
Pensem també que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya diu que l'Esport passarà a ser competència de la Generalitat. Durant el mes d'agost s'ha aprovat en Consell de Ministres un decret, que en el moment de redactar aquest article encara no coneixem, sobre la transferència de competències de l'Estat a la Generalitat.

En aquest marc, l'Ajuntament de Barcelona va firmar els anys 78 i 79 un conveni amb l'Administració central en el qual consta, sobre els edificis de nova creació, que:

a. La propietat dels edificis d'EGB de la ciutat seran del municipi i correrà al seu càrrec les despeses de manteniment i conservació.

b. Els edificis de BUP i FP estaran sota la titularitat del MEC que de la mateixa manera n'assumeix la conservació i el manteniment.

Bibliografia

PUIG, Núria, BONSHOMS, Anna, JARDÍ, Carles, *Les activitats físiques i esportives de l'escola en el context municipal*, al «Butlletí del Centre d'Estudis Urbanístics, Municipals i Territorials», número 16-17 (juliol-agost 1979).
IBERN, Manel, MILLET, Lluís, *Deporte y Municipio*, al «Butlletí del Centre d'Estudis Urbanístics, Municipals i Territorials», núm. 5 (setembre 1979).

TERRISE, Antonio, *Barcelona: datos sobre la política municipal en base al convenio con la Administración Central*, al «Butlletí del Centre d'Estudis Urbanístics, Municipals i Territorials», núm. 18 (juny 1978).

BRAU, Lluís, MILLET, Lluís, *Plan especial de equipamientos de la Corporación Metropolitana de Barcelona. Notas al margen*, al «Butlletí del Centre d'Estudis Urbanístics, Municipals i Territorials», núm. 19 (octubre 1979).

Conclusiones del seminario europeo «Municipio y Deporte», «Asociación Española de Trabajo sobre las Instalaciones Deportivas y el Esparcimiento», núm. 12 (noviembre-diciembre 1979).

Ley General de la Cultura Física y del Deporte. Ley 13119/80, de 31 de marzo, BOE.

Lo Sport come servizio sociale. (Proposta de llei del grup comunista al Senat, Roma 1980.)

VAN LIERDE, Andre, *L'esport a l'escola*. (Resultats de l'enquesta relativa a la situació de l'esport escolar, en alguns països membres del Consell d'Europa.) Institut Nacional d'Educació Física, Barcelona 1980.

ROSSI IMMORI, Bruno, *Un programma Locale per lo Sviluppo de lo Sport. Gli impianti sportivi nel quadro della pianificazione territoriale*. Suplemento dei «Quaderni dello Sport», núm. 1-2-3-4. Comitè Olímpic Nacional Italià, Roma 1980.

SEGURA, Paco, *Equipamiento deportivo municipal, una aproximación a la realidad de hoy*, Ajuntament de Barcelona - Delegació de Promoció Ciutadana, Barcelona, març 1979.

SEGURA, Paco, *Equipamiento deportivo e infraestructura en los centros nacionales de EGB de Barcelona, práctica deportiva y educación física*, Ajuntament de Barcelona, novembre 1979.

UISP, *Organizzazione sportiva dell'Arci. Proposte dell'Uisp per la trasformazione della società sportive*, in direzione del rinnovamento culturale e strutturale dello sport italiano. Roma, abril 1980.

8 L'educació física i la seva problemàtica

per Joan Antoni Prat i Subirana

Crisi d'identitat

Un dels problemes bàsics d'aquest moment és la crisi de significació i contingut de l'educació física i de l'esport. ¿Són dues coses diferents? ¿Tenen punts en comú? Per puntualitzar les dues qüestions crec que cal fer una anàlisi d'ambdós conceptes.

Educació física

Són dues paraules que han estat desvalorades en el seu sentit i per l'expressió popular, a causa, fonamentalment, de les seves vinculacions en una època determinada de la política de l'estat espanyol. Però el terme «educació física» per molt que el volguem canviar és acceptat mundialment. I en un sentit ampli, és una part de la pedagogia. Etimològicament, prové del llatí *educare*, relacionat amb *ducere* «conduir» i alhora amb *educere* «extraure». D'aquesta manera posem en relleu i «extraïem» una sèrie de potencialitats que té l'home. Per tant, l'educació física és una activitat que utilitza el moviment i tot ser humà té el dret fonamental d'accedir-hi i, juntament amb l'esport, és indispensable per al ple desenvolupament de la seva personalitat. És el «dret a desenvolupar les facultats físiques intel·lectuals i morals, mitjançant l'educació física i l'esport, que s'haurà de garantir tant dintre el marc del sistema educatiu com en els altres aspectes de la vida social», segons la carta internacional de l'Educació Física i l'Esport feta pública per l'Organització de les

Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura.¹ Convé també citar ací la frase de Hammelbeck: «L'educació és molt més que l'educació física, però molt poc sense ella».²

L'esport com a mitjà de l'educació física

Un altre terme molt lligat al d'Educació Física és la paraula «esport»; a més, dintre el món educatiu es parla de l'esport a l'escola.

¿Què diferencia l'Educació Física de l'Esport? Haig de precisar el meu criteri sobre aquests dos termes perquè l'un engloba l'altre, encara que, actualment, el segon s'utilitzi més que el primer. L'esport és un mitjà de l'educació física que utilitza uns gestos estereotipats i uns reglaments que cal complir al llarg de la competició. Això no vol dir que l'Educació Física porti en la seva essència el món de la competició, però sí que l'educador es val dels moviments de l'esport per educar els nois.

El primer moviment que va englobar l'esport dintre l'Educació Física va ser l'escola anglesa d'Arnold a començaments de

1. *Manifiestos sobre Educación Física y Deportes por Organismos Internacionales*. Madrid, Colegio Oficial de Profesores de Educación Física, 1979.

2. O. Gruppe, *Teoría Pedagógica de la Educación Física*, Madrid, INEF, 1976. Citat per J. L. Hernández Vázquez a *Profesor de Educación Física: pasado, presente y futuro*, «Deporte 2000» (1980), 118, p. 72.

segle. Als Estats Units, per exemple, més del 80 % de les activitats de l'Educació Física en el medi escolar es dediquen a la pràctica esportiva en forma d'aprenentatge motor.

¿Es contempla l'Educació Física dintre els programes d'ensenyament en el nostre país?

Realment, amb la Llei d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa fins als nostres dies ha tingut lloc un pas enllera en aquest sentit, perquè el nombre d'hores d'Educació Física a BUP s'ha reduït: a COU és voluntària, a la Universitat no funciona gairebé mai el Servei d'Educació Física i es contempla mínimament aquesta matèria en els plans d'estudi de les Escoles Universitàries d'EGB. La conseqüència d'aquest fet és la gran manca d'Educació Física a l'ensenyament.

Tot això sorprèn perquè realment la nostra societat mostra amb insistència que té necessitat de l'Educació Física i de la pràctica de l'esport.

Això comporta que tota escola que reconegui aquesta necessitat i tingui els mitjans econòmics per fer-ho, a través de les Associacions de Pares, crea escoles esportives fora de l'horari escolar, per cobrir, en certa manera, la manca d'Educació Física que es produeix.

De la mateixa manera, alguns municipis porten personal a les escoles per desenvolupar aquesta important tasca. I fins i tot gosaria dir que entre tots intenten exercir un rol que hauria de ser assumit pel mateix Ministeri d'Educació i Ciència.

**La tasca de l'Educació Física,
per qui és portada a terme?
A qui correspon l'Educació Física?**

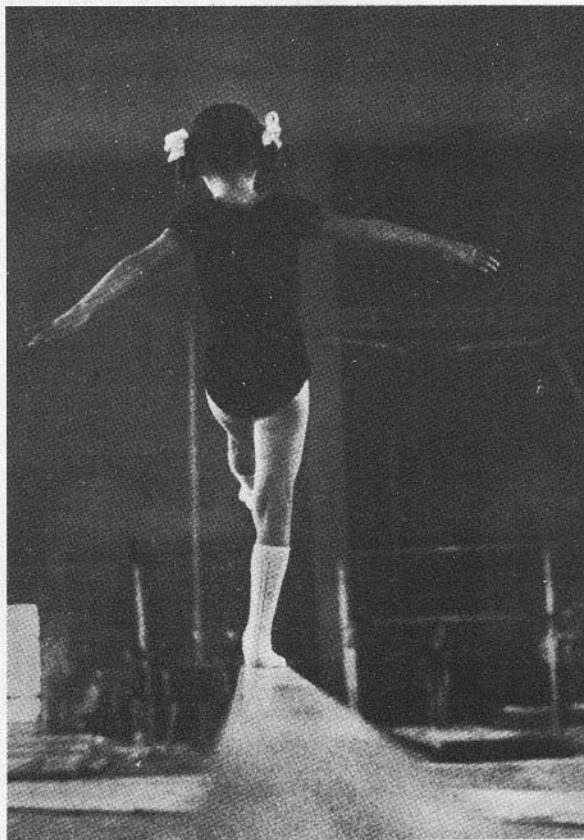
En els diferents nivells d'ensenyament figura la matèria dintre el pla d'estudis, però la qüestió és: qui la imparteix?

En el primer cicle d'EGB, l'Educació Física es presenta sota el nom «d'àrea d'expressió dinàmica» i ha de ser el mestre d'ensenyament globalitzat qui desenvolupi aquesta tasca. No entrem en el terreny de la formació que rep el mestre a les Escoles de Professorat d'EGB, si és suficient o no en aquesta àrea, però sí que caldria analitzar si es dóna la matèria a nivell de l'escola.

L'etapa dels 6 als 9 anys, és a dir, de primer a quart d'EGB, és considerada com

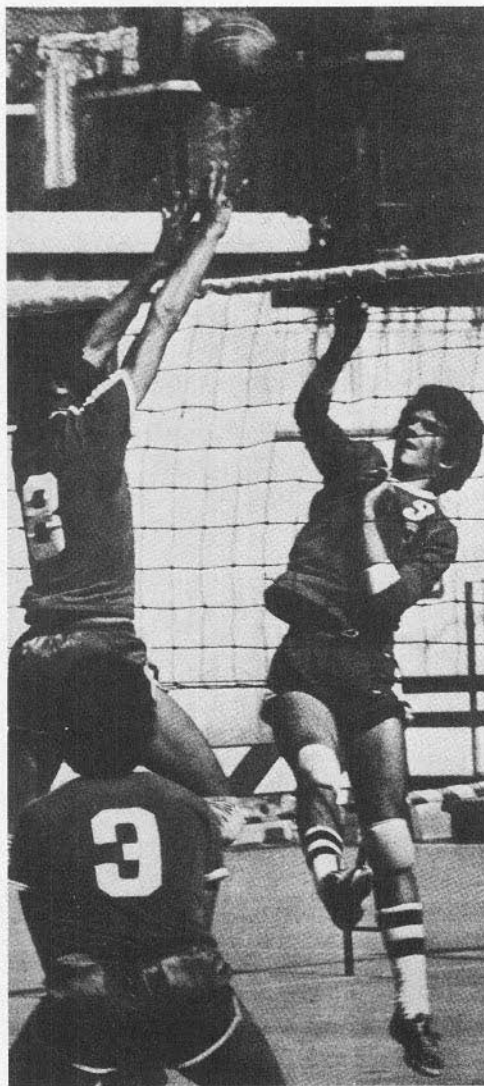
l'etapa més important per al desenvolupament físic dels nois —qualitats motrius, l'orientació de l'espai i del temps, de la coordinació i l'època dels grans aprenentatges motors, etc. És a dir, la cimentació d'una base forta en la qual la persona que té cura de la matèria ha d'ajudar a extreure aquestes potencialitats que té l'individu. Això fa pensar en la preparació que ha de tenir el professorat que es dedica a aquesta etapa i que una manca d'educació física a aquest nivell comportaria una clara disminució de la capacitat motriu del noi/a en successives edats.

A la 2a. etapa d'EGB és el mestre especialista en aquesta àrea l'encarregat de donar les classes d'Educació Física, però tal especialitat quasi podem dir que es troba extingida i que en els centres oficials no es dóna gairebé enlloc i que, en els centres privats, a causa de la lliure contractació tenen possibilitats de fer que aquesta matèria aparegui en els seus plans d'estudi.

10 Al BUP i Formació Professional es on apareixen els professors d'Educació Física per a portar a terme aquesta tasca, però són considerats com a professors d'una ensenyança especial i el seu títol no té reconeixement universitari encara. Recordem que la resta de matèries impartides a l'ensenyament mitjà han de ser donades per llicenciats.

En resum, el personal que ensenya aquestes matèries presenta deficiències en la seva qualificació, donat que no existeixen en el primer i segon cicle d'EGB mestres especialistes, com ja hem dit anteriorment.

Unes dades del Gabinet d'Estadística de la Secretaria General Tècnica del Ministeri d'Educació i Ciència basades en el curs 1977-78 ens indiquen que per atendre la primera etapa d'EGB amb professors especialitzats caldrien 10.000 mestres, i en la segona etapa d'EGB al voltant de 4.000 mestres i a la FP i BUP uns 35.000 professors d'Educació Física.

Quant a la FP i BUP, no existeixen titulats en Educació Física a nivell de llicenciatura, tot i que és equiparat en alguns casos a l'actual títol de professor d'Educació Física, perquè aquest pugui realitzar la seva funció, cosa que comporta que la seva remuneració sigui molt més baixa que la de la resta de professorat.

La falta d'una titulació reconeguda permet gairebé la lliure contractació del professorat a tots els nivells, la qual cosa afavoreix l'intrusisme, perquè el nombre d'habilitats per donar aquesta matèria és superior al nombre de professionals existents.

La nova llei de Cultura Física

La nova llei ens ha obert una porta d'esperança de cara a un reconeixement de la nostra titulació. En efecte, si bé no encaixa l'INEF dins el marc universitari d'una forma total, perquè és el Ministeri d'Universitats i Investigació el que expedeix els títols i ha d'aprovar els plans d'estudi, amb tot els INEF proposen aquests plans i imparteixen l'ensenyament universitari com a Centres d'Ensenyança Superior per a la formació, especialització i perfeccionament dels professors d'Educació Física. Cal tenir en compte, a més a més, les facultats que els concedeix la Llei General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa en atribuir-los el rang d'Instituts Universitaris.

Equipaments esportius i pràctica esportiva a l'escola estatal. El cas del Municipi de Barcelona

per Paco Segura

I. La infraestructura actual d'EGB

«Només un 18 % de les escoles nacionals posseeixen instal·lacions adequades».

Així titulava «La Vanguardia» del dimecres 14-II-79 un resum sobre aquest treball. L'estudi realitzat fa aproximadament un any ens ofería una radiografia molt aproximada de la situació en aquella data, que no es diferencia massa de l'actual.

Els resultats es van obtenir del 50 % del total del cens de les escoles nacionals d'EGB de Barcelona, sobre un total aproximat de 80 centres que representen 44.739 alumnes (5.436 pàrvuls i 39.303 d'EGB).

De l'enquesta va resultar que el 80,8 % de les escoles disposen de camps de joc; amb tot, aquesta aproximació en principi optimista queda desvirtuada pel fet que un 55 % no van contestar la pregunta en què s'especificava el tipus de camp de joc. Això ens fa pensar que és molt superior al 25,5 % que constava en el percentatge dels que només tenien un pati, un espai obert sense instal·lacions específiques. Les respostes són aquestes:

Pati	25,5 %
Pista poliesportiva	12 %
Gimnàs	3,5 %
Camp de futbol	2,5 %

Només un 18 % dels centres disposen d'espai per a futures construccions; a més a més, un 78 % de les instal·lacions no disposen de vestidors.

A nivell d'informació

No coneixien l'equipament esportiu municipal de la seva zona com tampoc horaris ni preus el 45 %. Desitjarien rebre informació sobre aquests aspectes el 92 % dels enquestats.

Sobre la pràctica de l'Educació física

Setmanalment, els alumnes practiquen una mitjana d'1 hora 45 minuts. Només el 13 % d'alumnes els centres dels quals ho han especificat dediquen més de dues hores a la setmana. Aquests són els resultats:

De 0 a 1 hores	31,5 %
D'1 a 2 hores	38,5 %
De 2 a 3 hores	9,5 %
Més de 3 hores	4 %
No contesten	16,5 %

En un 76,5 % dels centres es practiquen especialitats esportives concretes. Aquests són els percentatges per a cada esport:

bàsquet	19 %	escacs	3,5 %
futbol	16 %	ping-pong	2,5 %
atletisme	12,5 %	patinatge	2 %
handbol	9,5 %	pilota-tir	2 %
natació	8,5 %	judo	2 %
gimnàstica		hoquei	1 %
esportiva	7,5 %	frontó	0,5 %
futbol sala	7 %	karate	0,5 %
voleibol	5,5 %	lluita	0,5 %

La mitjana en especialitats esportives

12 és de 2 hores 30 minuts a la setmana i per alumne.

Sobre les competicions

Participen en competicions oficials el 44 % dels alumnes, repartits en federacions, campionats interescolars, competicions de barri, etc.

Sobre els ensenyants esportius

Els centres que disposen de monitor esportiu o professor d'Educació física representen el 31,5 %; d'aquests, el 70 % estan contractats per les Associacions de Pares i el 13 % pel Centre. En aquest últim percentatge cal suposar que també els pares aporten alguna cosa.

Aquesta última xifra és curiosa perquè creiem que explica moltes coses. Durant aquests últims temps, la deixadesa del MEC respecte dels ensenyants d'Educació física i dels Municipis, respecte a la infraestructura escolar, ha provocat una inversió per part dels mateixos pares, cansats de perseguir els uns i els altres sense cap resultat. Aquesta situació ha provocat un fenomen: la utilització, i com a conseqüència la privatització, del recinte de l'escola nacional, no tant per part dels directors, sinó per part de les mateixes associacions de pares. Amb una perspectiva de màxima rendibilitat social del patrimoni existent és important relançar una forta inversió pública per tal de trencar aquesta mentalitat provocada per la situació i assegurar que l'ús màxim del recinte escolar no es deteriori fins a un nivell tal que faci que la seva recuperació sigui irreversible.

És important, partint del programa actual, seguir tres línies simultànies d'actuació:

1. Les Associacions de Pares d'Alumnes i claustrats han d'exigir el compliment de responsabilitats a qui correspongui i conèixer les competències de cadascú. Actualment, algunes responsabilitats del MEC, que dintre de poc correspondran a la Generalitat, cauen encara damunt les taules dels Ajuntaments.

2. Els municipis han de treballar en la preparació de programes de promoció físico-esportiva, que no només contemplin l'activitat del nen a l'escola, sinó que la complementin amb l'equipament municipal de la zona.

3. Aquests dos aspectes impliquen un treball de coordinació estricta amb els consells de districte o barri, entre els consells (Ajuntament) i entitats esportives, associacions de pares d'alumnes, etc. Lògicament, aquest treball no funcionarà si des de l'Ajuntament no es pensa en una descentralització de la gestió democràtica i en una participació del moviment associatiu d'aquest sector.

II. L'equipament esportiu municipal

És lògic pensar que en una situació com l'actual l'activitat físico-esportiva de la població en edat escolar no trobarà solucions a curt termini si pensa únicament en l'escola i l'activitat que desenrotlla en si mateixa. Es fa necessari canalitzar l'atenció de la població en edat escolar cap a altres centres d'interès situats a la zona de residència. Aquests centres, que hipotèticament es basarien en l'equipament esportiu municipal, comporten un estudi de la seva realitat: ¿Quantes i com són les instal·lacions existents? ¿Com s'aprofiten i com es podrien aprofitar?

Centrant-nos en els metres quadrats d'equipament municipal construït, s'aprecia un desequilibri tremend entre els diferents districtes de la ciutat; només dos d'ells es troben pel damunt de la mitjana, el II i el IX; aquesta mitjana és de 40.824 m². Únicament en el districte II hi ha més de la meitat dels terrenys municipals dedicats a l'esport. En total, a cada ciutadà ens correspon 0,27 m² de terreny per a la pràctica de l'esport.

Per a la rendibilitat de les instal·lacions actuals, relacionant els metres quadrats que ocupen i el nombre de practicants que la poden utilitzar en un període determinat de temps, creiem que en una gran ciutat, amb una gran densitat de població, i amb un gran dèficit quant a reserva de sòl urbà, allò que és més rendible a curt termini són les instal·lacions lleugeres: gimnasos, poliesportius, etc.

El potencial actual de les instal·lacions esportives municipals de tot Barcelona està calculat en 170.439 hores/setmana. La qual cosa significa que 170.439 habitants hi poden realitzar una hora per setmana de pràctica físico-esportiva.

Endinsant-nos en una última aproximació veurem que en la relació entre les hores disponibles potencialment i els habi-

tants dels districtes de Barcelona resulta que la mitjana de la ciutat és de 5,49 minuts de pràctica per habitant/setmana. Si pensem que la mitjana dels països d'Europa Occidental està entre una hora i una hora i mitja per setmana, veurem que la desproporció és evident i que un bon objectiu a curt termini seria arribar a la mitja hora/setmana per habitant.

El quadre que presentem a continuació és la relació per districtes d'això que acabem d'explicar.

S'ha portat a terme també una anàlisi com l'anterior reduïda a la població escolar, comptabilitzant com a tal els nens

i nenes compresos entre els 6 i els 16 anys, ja que els més petits no es troben encara en edat de practicar l'esport. S'han eliminat les instal·lacions d'alta competició, com també les que no ofereixen una pràctica escolar, i s'han comptabilitzat les hores disponibles en potència per a escolars, que no són les mateixes que per a la resta de la població.

Els nombres no ho diuen tot, però un programa d'actuació municipal seriós ha d'estar basat en estudis d'aquest tipus per poder oferir una solidesa i a la vegada una veritable justícia distributiva.

Districte	Hores totals disponibles setmana	Població	Hores/setmana	Minuts/setmana
I	6.480	64.487	0,10	6,00
II	56.618	124.968	0,45	27,18
III	10.780	140.357	0,07	4,06
IV	—	88.695	—	—
V	10.780	60.559	0,17	10,68
VI	—	82.655	—	—
VII	—	125.533	—	—
VIII	8.445	158.900	0,05	3,16
IX	34.556	390.544	0,08	5,03
X	15.690	163.895	0,09	5,74
XI	4.560	103.929	0,04	2,63
XII	12.530	246.614	0,05	3,04
Total	160.439	1.715.136	0,09	5,49

Districte	Hores totals disponibles setmana	Població	Hores/setmana	Minuts/setmana
I	4.032	10.726	0,37	22,5
II	36.648	23.962	1,52	91,7
III	6.880	30.760	0,22	13,42
IV	—	14.285	—	—
V	6.772	9.710	0,69	41,84
VI	—	14.302	—	—
VII	—	22.576	—	—
VIII	5.872	29.070	0,20	12,11
IX	21.271	85.203	0,24	15,37
X	9.396	35.129	0,26	16,04
XI	2.196	21.493	0,10	6,13
XII	7.892	50.223	0,15	9,42
Total	100.959	346.439	0,29	17,48

14 L'esport en edat escolar

L'escola d'iniciació esportiva del Districte II: una possible alternativa

per Josep Ramon Gómez

Escola d'iniciació esportiva del districte II
Associació de Veïns del Poble Sec

Introducció

L'esport en general s'ha convertit, en la nostra societat, en un important fenomen social tant a nivell individual, com de masses. Mobilitza milions d'individus i, al seu voltant, és mouen interessos econòmics i socials extraordinaris, i fins i tot és utilitzat com a eina política capaç de confirmar o fer trontollar estats i sistemes de govern. Argument quotidià de milions de persones, que hi fonamenten gran part de les seves il·lusions i frustracions individuals, és de bon tros el tema més tractat pels mitjans de comunicació de tot el món. Enorme contenidor on es barregen i dilueixen idealismes i sentiments col·lectius, gran vàlvula d'escapament de l'agressivitat que genera la nostra societat, la seva importància fa que els governs dediquin ministeris exclusivament ocupats a programar-lo, ordenar-lo i controlar-lo.

Per altra banda, però, pensem que la importància que avui té l'esport, no es correspon amb la lluita que els sectors progressistes i d'esquerres haurien de portar per aconseguir la seva transformació. És potser una de les manifestacions més característiques de la nostra societat, amb més incidència en el conjunt de la població i, paradoxalment, una de les menys analitzades i teoritzades des d'un punt de vista de progrés i de canvi.

L'elitisme, el masclisme, la competitivitat, el consumisme, l'agressivitat, l'individualisme, etc., són valors que l'actual mo-

del esportiu genera d'una manera molt clara, i contra els quals cal lluitar, alhora que es treballa per la seva democratització i popularització, i això és el que hem pretès amb la nostra experiència. Hi ha, però, tot un seguit de qüestions que ens semblen fonamentals per treballar amb una certa perspectiva i que van, ben segur, molt lligades a un nou tipus de societat alternativa de l'actual. No podem canviar les estructures actuals de l'esport sense analitzar quin model esportiu volem, sense plantejar-nos quina és la finalitat última de l'esport, què es pretén aconseguir posant l'esport a l'abast de tothom, de quina manera va lligat amb la transformació de la societat, quina ha de ser la seva relació amb altres aspectes de la vida quotidiana.

Per acabar aquesta introducció, pensem, i això sí que ho tenim clar, que no es pot tractar l'esport com una disciplina aïllada de la resta d'activitats que normalment realitza l'individu. L'esport cal analitzar-lo en la seva relació amb tot un seguit de factors i condicionants que, en el seu conjunt, conformen l'home i la seva relació amb la societat: ideologia, política, cultura, estructura productiva, ambient natural, estructura urbanística i residencial, sistema de salut i serveis sanitaris, mitjans de comunicació i informació, participació i gestió social, vida quotidiana, ensenyament, temps lliure, etc.

És per això que ens sembla molt important tractar aquest tema en una revista

especialitzada en l'ensenyament.

De la mateixa manera ens ha semblat també necessari, abans d'entrar en l'explicació de l'Escola d'iniciació esportiva del districte II, fer unes breus reflexions sobre l'actual situació de l'esport a nivell municipal i a nivell escolar.

L'esport al Municipi

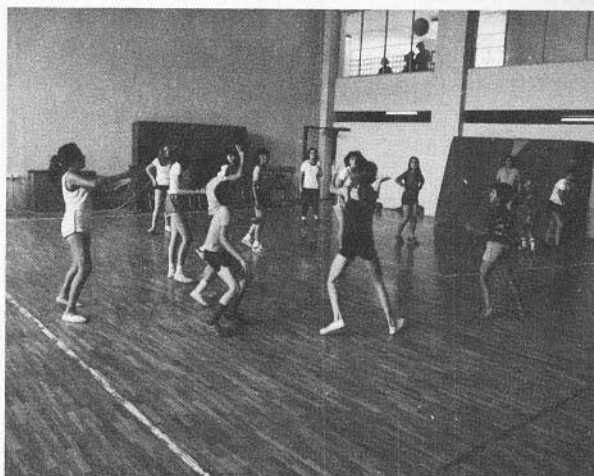
La política que, fins fa poc, ha practicat l'Administració Local a Barcelona en matèria d'esports s'ha caracteritzat per una incapacitat absoluta a l'hora de situar convenientment els serveis esportius a la trama urbana i ha col·locat la nostra ciutat en un dèficit funcional gravíssim, difícilment recuperable a curt termini.

Podríem dir que aquesta situació s'ha caracteritzat per:

- La indefinició de responsabilitats i atribucions, l'arbitrarietat en l'origen dels fons econòmics necessaris i la dependència de les federacions.
- La manca absoluta de planificació en funció de les necessitats reals.
- Una gran corrupció a l'hora d'assignar subvencions i programar inversions.
- El suport a l'esport d'élite, competició i espectacle, d'acord amb els grans clubs i les seves federacions.

Tot això ha fet que l'actual oferta d'equipament esportiu municipal a Barcelona es pugui definir per:

1. Un gravíssim dèficit dels estàndards en tot el conjunt de la ciutat. L'actual equipament permet una pràctica esportiva de 5.49 minuts/setmana/habitant. Xifra baixíssima si es compara amb els aproximadament 90 minuts dels països de l'Europa Occidental.
2. Unes greus desigualtats en la distribució dels equipaments municipals als diferents districtes, cosa que fa que alguns (districtes IV, VI, VII) no tinguin ni un metre quadrat d'instal·lació mentre d'altres, com el districte II, en tenen 266.736 m² (amb totes les reserves que després explicarem).
3. Una pràctica situació de privatització, producte de la política de cessions a clubs i entitats privades, que imposen els seus criteris d'utilització i fan molt difícil qualsevol política coherent al

respecte. En aquests moments hi ha tretze formes diferents de gestionar les instal·lacions municipals.

És imprescindible, doncs, que l'Ajuntament elabori una proposta global racionalitzadora per a les instal·lacions municipals, tant en allò que fa referència als criteris d'utilització com als sistemes de gestió i cessió, tenint molt en compte la descentralització i la participació.

Les instal·lacions esportives municipals al districte II

El districte II és constituït per tot un seguit de barris que s'estenen al voltant de la muntanya de Montjuïc, amb la qual tenen una relació molt estreta. La utilització i manipulació que s'ha fet de Montjuïc, en els darrers anys, ha fet que la muntanya es convertís en un lloc adient per aplicar-hi una política demagògica i de prestigi, sense tenir en compte per res la realitat social dels barris que l'envolten.

La manca absoluta de planificació i previsió de sòl públic, i l'especulació salvatge que hem patit a Barcelona, ha fet que els equipaments i instal·lacions esportives s'anessin acumulant a Montjuïc sense el més mínim pla de conjunt. Alhora que s'omplia la muntanya d'instal·lacions esportives de dubtosa rendibilitat social, els barris de Barcelona s'anaven densificant i perdien els pocs espais que haguessin permès una distribució d'equipaments homogènia i arrelada en els veïns.

Això ha fet que l'oferta teòrica d'equipa-

16 ments esportius al districte II sigui, de bon tros, la més alta de Barcelona. Però aprofundint una mica i analitzant les instal·lacions existents ens trobem:

- a. Amb la privatització econòmica i social de moltes d'elles (C. T. Pompeia, piscina antiga de Montjuïc, etc.).
- b. Amb les que són d'alta competició i estan cedides a federacions (gimnàs de la Fuiarda, etc.).
- c. Les destinades a esports molt especialitzats que no arriben a la majoria de la composició social de la zona (hípica, tir, aeromodelisme, etc.).
- d. Les que per les seves lamentables condicions de conservació i infraestructura són difícilment utilitzables (estadi de Montjuïc, etc.).
- e. Les que tenen un àmbit clarament ciutadà i no tan sols esportiu (Palau d'Esports).

Hi ha dos aspectes comuns a la majoria: la seva subutilització i la seva difícil accessibilitat amb transport públic.

El resultat és que la utilització potencial de les instal·lacions esportives municipals del districte II queda reduïda per als veïns a una cinquena part de les seves possibilitats.

Si hem fet aquest ràpid esbós de les instal·lacions esportives municipals a la nostra ciutat i al nostre districte, és perquè una de les fites que ens vàrem proposar en crear l'Escola d'iniciació esportiva del districte II va ser posar en qüestió la seva actual situació i començar a crear una dinàmica capaç de modificar-la.

L'esport a l'edat escolar - L'esport a l'escola

L'actual situació municipal pensem que obre nous camins al tractament democràtic de tota la problemàtica que hem exposat. Valorem, però, que hi ha un sector dins la població al qual s'ha d'atendre especialment, sector que ha estat i continua essent marginat de totes les iniciatives de l'esport oficial: l'esport a l'escola, l'esport dels nens i nenes en edat escolar.

L'esport a l'escola pública, o no ha existit o si ha existit s'ha practicat d'una manera rutinària i quasi sempre amb un fort caràcter competitiu. Això es veu avui molt agreujat per la negativa del MEC de contractar professors especialitzats a les es-

coles nacionals, negativa que és urgent modificar.

De les 142 escoles estatals d'EGB de la nostra ciutat, tan sols un 30 % disposen d'instal·lacions esportives. Només un 29 % de les 142 escoles estatals, i un 62 % de les 11 escoles municipals d'EGB, tenen instal·lacions esportives, i encara en molts dels casos aquestes instal·lacions s'utilitzen exclusivament com a pati d'esbarjo.

La mitjana total de pràctica esportiva dels alumnes que realitzen esport (50 % del total) a les escoles municipals és de 1,06 hores/setmana i d'aquests només un 16 % practiquen esports considerats tan bàsics com la natació i l'atletisme.

Aquest trist panorama només es veu modificat en aquelles escoles on l'associació de pares està consolidada. La seva tasca, però, en molts casos es fa amb més bona voluntat que rigor tècnic-pedagògic i comporta normalment greus errors que pensem que cal corregir:

1. Especialització esportiva en edats inferiors als 8-10 anys.
2. Nulla o molt baixa atenció als esports bàsics (educació física, atletisme, natació, etc.).
3. Baix nivell en els criteris pedagògics i esportius que molts cops depenen de professors no especialitzats contractats pels pares.
4. Altes quotes a pagar pels pares que comporten una greu selectivitat econòmica.
5. Una tendència a caure en el pur esport de competició, deixant de banda la iniciació. Això comporta una mitificació de l'equip de l'escola i per tant una perillosa selectivitat física.

En general, la necessitat per part dels pares de resoldre el problema esportiu dels seus fills, malauradament es manifesta i demana que es resolgui, d'acord amb els esquemes establerts, producte de la llarga manipulació que en aquest terreny s'ha produït i es produeix encara (esport competitiu, el club o l'equip com a únic marc d'actuació, la manca absoluta d'iniciació per a tothom, l'especialització de bon començament, etc.).¹⁶

Finalment, aquesta situació produeix una tendència cap al localisme, amb una mitificació del «nostre equip», «la nostra escola», sense una perspectiva de conjunt i col·lectiva que porta fins i tot a lluitar

contra la utilització, pel conjunt de la població, de les instal·lacions esportives escolars fora d'hores de classe.

En resum pensem, doncs, que manca:

1. Un programa homogeni d'educació física i iniciació esportiva a l'escola que faci d'aquesta pràctica educativa una part important del programa global d'escolarització, assumit pel MEC amb el professorat necessari.
 2. Dotar d'infraestructura suficient i equilibrada les escoles i la ciutat en general, amb una gestió descentralitzada i un control democràtic de les subvencions.
 3. Complementar l'educació esportiva a les escoles amb programes d'iniciació fora d'horari escolar, connectats amb la realitat del barri, que a curt termini, puguin ser una alternativa a la trista situació actual i, a mig i llarg termini, un complement voluntari que enllaci amb l'esport post-escolar, de competició, de lleure o de manteniment.
- Utilització de les instal·lacions municipals i escolars, gestionades per totes les entitats que ho desitgin, amb subvencions públiques i amb el control del Consell d'esport del Consell Municipal del districte. Això és bàsicament el que pretenen amb l'Escola d'iniciació esportiva del districte II.
2. Posar l'accent en el caràcter global del programa, bo i fugint de l'especialització en un sol esport.
 3. Centrar la nostra tasca en nens i nenes de 8 a 14 anys. Per sota d'aquesta edat, aquest tipus d'activitat s'ha de fer en el marc de l'escola i amb un caràcter diferent.
 4. Posar en qüestió l'actual situació de l'equipament esportiu municipal, potenciant alhora a la muntanya de Montjuïc com a vincle d'unió i relació entre els barris del districte que l'envolten.
 5. Que l'experiència estigui, tant tècnica-ment com econòmicament, a l'abast de tota la població.
 6. Crear un organisme de base capaç de ser un interlocutor vàlid i representatiu, a nivell esportiu, amb l'administració local.
 7. Obrir un procés que posi en qüestió l'actual concepció de l'activitat esportiva, que vagi més enllà de l'esport estructurat, que tingui en compte activitats no reglamentades i a l'abast de totes les edats.

Amb l'Escola d'iniciació esportiva del districte II. Volem:

1. Iniciar en l'educació esportiva els nens

Amb aquests criteris vàrem connectar amb 10 associacions de veïns, 13 de pares, 3 claustrats de mestres, tots ells del districte II, amb un grup de monitors i professors d'educació física i, conjuntament, vàrem realitzar el programa de l'escola.

ESCOLA D'INICIACIÓ ESPORTIVA DEL DTE.II

per a nens i nenes de 8 a 14 anys

18 Programa de treball

Installacions

Després d'un estudi de les instal·lacions públiques disponibles, de la seva situació i del seu estat, vàrem escollir quatre poliesportius municipals i tres escoles que, en conjunt, formaven cinc centres d'iniciació esportiva. Aquests cinc centres, conjuntament amb l'estadi municipal Serrahima i la mateixa muntanya de Montjuïc, formen les instal·lacions de l'escola.

Alumnes i matriculació

Tots els nens i nenes de 8 a 14 anys del districte poden matricular-se a les entitats i associacions organitzadores, pagant una quota única de 100 pessetes al mes.

Horaris i grups

A cada centre es realitzen tres hores diàries de classe (de 5.30 a 8.30) dividides en grups de 30 alumnes, que s'han agrupat en funció de la seva edat i de la proximitat al centre respectiu. Cada nen fa tres hores de pràctica esportiva a la setmana i una hora els dissabtes al matí. Aquesta distribució dona a l'escola una capacitat inicial de 780 alumnes en els cinc centres.

Monitors i esquema d'utilització

Hi ha un coordinador tècnic per a tot el curs i un monitor per cada centre. D'aquesta manera cada monitor té al seu càrrec un grup de 30 nens dividits per edats: de 8 a 10 anys, de 10 a 12 anys i de 12 a 14 anys.

Molt esquemàticament podem dir que en el primer grup s'aprenen els fonaments bàsics: córrer, saltar i llançar, i s'inicia en el control de la pilota. És l'edat idònia per aprendre en allò que fa referència als factors motors bàsics. Tota la tasca es realitza als poliesportius del centre respectiu.

En el segon grup (de 10 a 12 anys) es treballa la resistència, la flexibilitat i l'habilitat. Es combina la feina al poliesportiu i a l'estadi Serrahima. Es treballen aspectes de l'atletisme, s'aprofundeix en el domini de la pilota i s'inicia en esports d'equip com bàsquet, voleibol, futbol sala, handbol, etc.

En el tercer grup s'aprofundeix en l'atletisme i comença la selecció natural cap

un esport determinat. En tots els casos s'utilitza sovint la muntanya per realitzar *cross* (d'entreteniment i d'orientació).

Material

Gràcies a una subvenció de 1.200.000 pessetes de la Caixa de Barcelona, s'ha aconseguit que cada centre tingui tot el material esportiu propi necessari.

S'ha intentat també potenciar la imatge externa amb el disseny d'un logotip propi i unificant la informació, el material imprès de l'escola i les fitxes de seguiment.

Transport

Malgrat que a l'hora de fixar la situació dels centres es va tenir molt en compte la seva distribució homogènia per tot el districte i la seva fàcil accessibilitat, al final algun d'ells quedava de difícil accés. Per solucionar-ho es va establir un servei de microbús gratuït. Hi ha, a més, en estudi, una proposta de modificació del transport públic municipal a fi que permeti un accés més fàcil a les instal·lacions esportives municipals de Montjuïc.

Activitats paral·leles

Amb la intenció de no quedar-nos tancats i amb una estructura excessivament rígida, els dissabtes al matí i els caps de setmana en general, ens dediquem a muntar activitats més obertes que puguin relacionar tots els nens i nenes entre si i amb els seus pares i, en general, tots plegats amb el barri on viuen.

De moment ja hem celebrat una festa esportiva per a pares i alumnes a l'estadi Serrahima, dos *cross* passeig pel districte, dos torneigs de futbol-sala, un de «*balón-tiro*», una marxa en bicicleta i un *footing* popular pels carrers del Poble Sec. Pensem, però, que aquesta és una tasca en la qual ens cal aprofundir molt més (iniciar l'esport de manteniment, xerrades i curssets sobre tots els aspectes de l'esport, etcètera).

Els mesos de juliol i agost hem organitzat uns curssets d'iniciació i perfeccionament de natació a les piscines municipals de Montjuïc. Durant quatre hores a la setmana, tres-cents nens i adults del districte han après a nedar pagant la mateixa quota de l'escola, 100 ptes./mes.

La discussió i organització de les tasques de l'escola es realitza d'una manera oberta, amb participació dels monitors, els representants de les entitats, i membres del consell municipal del districte II que, en ple públic, va assumir i fer seva la iniciativa. Aquest compromís de l'Ajuntament envers l'escola, pensem que és fonamental per diverses raons.

En primer lloc, perquè no pretenem fer un nou club esportiu privat, per molt que els plantejaments siguin diferents dels emprats fins ara. Hem llençat i volem consolidar una iniciativa popular, oberta i de base amb suport i control públic.

En segon lloc, perquè una iniciativa d'aquest tipus és difícilment autosuficient en l'aspecte econòmic i cal que un Ajuntament progressista i d'esquerres com l'actual assumeixi el paper que li correspon en la recerca de nous models en aquest terreny. I som conscients que deixem de banda el problema institucional de fons: responsabilitats i coordinacions necessàries entre els estaments que incideixen en l'esport en edat escolar (Ajuntament, MEC i Consell Superior d'Esports) i el futur paper de la Generalitat en aquests temes.

El funcionament econòmic i de finançament de l'escola queda reflectit en el quadre adjunt.

PREVISIONS ECONÒMIQUES 1a. ETAPA (MARÇ-JUNY 1980)			
Conceptes fixos			
DESPESES		INGRESSOS	
Propaganda i material administratiu	170.000,—	Propaganda i material administratiu (Subvenció Caixa Estalvis Barcelona)	170.000,—
Samarretes escola	170.000,—	Samarretes escola (Subvenció Caixa Estalvis Barcelona)	170.000,—
Material esportiu propi de l'escola	1.067.000,—	Material esportiu (Sub. Caixa Estalvis Barcelona)	1.022.000,—
		Material esportiu (Sub. Àrea esports Ajunt. Barna.)	45.000,—
TOTAL DESPESES	1.407.000,—	TOTAL INGRESSOS	1.407.000,—
Conceptes variables			
DESPESES		INGRESSOS	
Sous monitors 5 centres (4 mesos)	560.000,—	Subvenció Àrea esports Ajunt. Barna.	125.000,—
Sous coordinador (4 mesos)	112.000,—	Subvenció cases esports	110.000,—
Sous administratiu (4 mesos)	112.000,—	Venda samarretes escola	80.000,—
Autocar (4 mesos)	112.000,—	Quotes 4 mesos (700 nens)	280.000,—
Escrits i comunicats (4 mesos)	10.000,—	Quotes autocar	30.000,—
Sou monitor (judo)	42.000,—	Activitats dissabtes	20.000,—
			645.000,—
		Subvenció Ajuntament Barcelona	303.000,—
TOTAL DESPESES	948.000,—	TOTAL INGRESSOS	948.000,—

20 Pla de desenvolupament i educació físico-esportiva de Cornellà

per Ajuntament de Cornellà de Llobregat

Conselleria d'Esports

Pla Experimental

Es ben sabut que la naturalesa de l'home no és una cosa concreta i fàcilment determinable, sinó un conjunt de tendències innates i adquirides. Els homes són diferents segons sigui aquest conjunt de capacitats, però indefectiblement comparteixen una cosa: la intel·ligència. L'educació, per tant, ha d'anar encaminada cap a aquest factor que aglutina els distints caràcters i ha d'adaptar-se a uns models que, d'alguna manera, resolguin en gran part les estructures que componen la naturalesa humana.

El moviment és un dels comportaments primaris i més evidents del ser humà, i l'educació física l'utilitza com a mitjà per aconseguir en l'individu —en aquest cas el nen— el seu desenvolupament personal. El moviment té, a més a més, l'avantatge de millorar els factors orgànics i metabòlics al mateix temps que pot obtenir-ne una educació de tipus intel·lectual.

Analitzant àmpliament aquestes consideracions, la Conselleria d'Esports d'aquest Ajuntament ha encarregat a una comissió tècnica interdisciplinària, l'elaboració d'un pla d'actuació en hores extraescolars que permeti el desenvolupament d'aquesta forma al nombre més gran possible dels nens de Cornellà. Evidentment, si aquest treball s'hagués elaborat idealment no hauria estat concebut d'igual forma, però per això mateix no hauria estat pràctic i operatiu.

El Pla Experimental d'Educació Físico-Esportiva és calculat perquè tots els nens tinguin accés a l'Educació Física i pràctica esportiva de 5 a 8 de la tarda, durant tota la setmana, excepte els dilluns, que es dedica a coordinació dels encarregats de cada esport i centre. Així mateix es pretén d'adaptar les instal·lacions a les necessitats dels diferents grups que formen, segons les edats de cada u.

Es durà a terme tant en col·legis «nacionals» com en les instal·lacions municipals

en els horaris indicats. L'estructura tècnica del pla té uns fonaments extrets de les àrees de coneixement psicològic i neurològic i proposa, igual com fa l'ensenyament de les matèries tradicionals, una estructura en forma de piràmide:

1. *Psicomotricitat*. — Adreçada a tots els nens de Cornellà fins als 7 anys. Consta de tantes etapes com grups de desenvolupament es puguin establir a cada centre, per bé que, a nivell de coordinació, s'han establert dos cicles: fins a 5 anys el primer i 6-7 el segon. Fins als 3 anys s'incidirà en l'aconseguitment de les capacitats bàsiques, les quals seran desenrotllades en la següent etapa d'*experimentació psicomotriu*, fins als 8 anys. Implícitament hi haurà una educació sensorial que permeti l'obtenció pràctica de totes les capacitats psicomotrius potencials, fins a completar el comportament motor, i la consecució d'una certa autonomia i autoconeixement en el nen.

Es comptarà amb animadors esportius que han intervingut en les «Primeres Jornades de Psicomotricitat Aplicada», que han estat dirigides principalment a les mestres d'escoles bressol i parvulistes de Cornellà, i que al seu torn seran dirigits per professors d'Educació Física de l'INEF i psicòlegs del gabinet psicopedagògic de l'Ajuntament.

2. *Preparació de base i iniciació a les tècniques esportives*. — Destinat a infants d'edat compresa entre els 8 i 10 anys, edats en què es proposaran classes d'ensenyament molt globalitzat en les quals es donaran dos tipus de pràctica: l'una consistirà en una sessió de desenvolupament de les qualitats físiques elementals (velocitat, flexibilitat, força...) no en forma competitiva, sinó simplement per facilitar la seva evolució natural. I l'altra serà d'iniciació esportiva amb aprenentatge de dues tècniques d'esport individuals i dos més d'esports d'equip, segons les possibilitats de cada centre. No es pretén aconseguir este-

reotips tècnics, sinó l'obtenció d'una sèrie de vivències en situacions esportives que plantegen un seguit d'actuacions molt educatives.

3. *Tècniques esportives.* — El nen escull un esport individual i un altre de competitiu entre tots els que coneix. A través de la pràctica d'aquests esports es pretén educar en tots els sentits l'individu, fins i tot en el terreny de la competició, ja que l'alumne pot participar en els «*Jocs Escolars*» Cornellà 81 en ambdues modalitats.

Es persegueix una finalitat física, el desenvolupament de les capacitats físiques bàsiques i una sèrie d'objectius intel·lectuals i socials que es combinen dintre la pràctica esportiva fins arribar a aconseguir que el nen s'expressi i creï a partir d'aquest esport.

Aquest Pla Experimental, que va partir d'una idea llançada pel CSD, bé que en termes molt menys ambiciosos, i que va ser assumit per la Coordinadora de Pares d'Alumnes de Cornellà, es desenvoluparà en horari extraescolar a partir de la segona quinzena del mes d'octubre i no vol ser el substitut de l'educació física escolar, sinó el seu complement ideal.

Hi ha previstos, com una activitat més del Pla a desenvolupar en un centre de cada barri després de l'horari escolar dels matins, uns *grups de REEDUCACIÓ* tant física com psicomotriu —lògicament dirigits els programes des del Departament d'Esports en col·laboració estreta amb el de Sanitat i Assistència Social (Sanitat Escolar) i el d'Ensenyament— que corregeixen dintre del que és possible les deficiències detectades per una comissió de l'Ajuntament a la població en base a un estudi efectuat en un dels barris més conflictius de Cornellà: la Font Santa.

Accions paral·leles

«Jocs Escolars»

Són dirigits a la població escolar de 2a. etapa d'EGB i ensenyament secundari —FP i BUP— i es desenvoluparan els disabtes en totes les instal·lacions dels col·legis i municipals amb entrenaments dirigits pels animadors esportius locals.

Consta dels següents esports: escacs, atletisme, camp a través, bàsquet, handbol, voleibol, futbol, futbol-sala, ping-pong i rugby.

Dirigides a mestres d'escoles bressol i parvulistes de Cornellà, han tingut lloc al Parc de Can Mercader. El propòsit era la divulgació d'aquesta alternativa de treball que ofereix en les primeres etapes, enquadrades dintre de parvularis i escoles bressol, un mitjà que ens sembla insubstituïble. Actualment estem preparant una memòria d'aquestes Jornades que ens semblen de vital importància i a les quals han assistit unes 60 mestres amb assiduitat regular.

«I Curs d'Animadors Esportius Locals»

A part de la limitació pròpia de les instal·lacions, per moure uns 15.000 nens —capacitat màxima calculada per a aquest pla—, teníem un dèficit enorme de material humà. Això es resolgué amb un curs adreçat als joves de Cornellà de capacitació tècnica i pedagògica mínima, per impartir ensenyances dintre el Pla Experimental, convenientment dirigits pel departament, per professors d'Educació Física, entrenadors nacionals i monitors de l'Ajuntament.

Aquest curs es desenvolupà durant el mes de juliol i comptà amb 90 hores teòrico-pràctiques segons el programa prèviament establert. N'han sortit 96 aprovats que seran els encarregats de dur el pes pràctic de tot el pla.

Activitats en preparació

Està a punt de ser presentat un programa de Promoció Físico-Esportiva dirigida als adults, el qual constarà de nombroses i variades activitats, en horaris assequibles per a tothom —matins, tardes i nits— amb grups de treball dirigits a torneigs de competició i grups de treball d'esport-higiene.

Són en estudi les activitats destinades a un sector oblidat en la nostra societat a l'hora de programar qualsevol activitat de tipus físic: la tercera edat. Tenim una sèrie d'idees que esperem presentar aviat a la població.

22 La natació, una assignatura?

per Artur Ocón i Csefko

Tradicionalment, la natació ha estat presentada com una activitat estiuenca o com una activitat elitista (alta competició). Això significa que la seva pràctica per part de la gent ha estat ocasional i limitada a l'època estival. No obstant això, els darrers anys hi ha hagut una notable proliferació d'instal·lacions i un gran augment de practicants. La natació ha començat a canviar de signe i deixa de ser una activitat més o menys elitista per convertir-se en una altra més popular que pot ser practicada durant tot l'any i per un nombre de persones creixent.

Com més va més són els col·legis que tenen instal·lacions pròpies o les tenen molt a prop. Aquests centres decideixen incloure aquesta activitat en els seus programes escolars en veure-hi un vehicle educatiu inestimable. Aleshores la natació es veu enriquida amb plantejaments nous. Ara desapareixen algunes de les seves tradicionals limitacions, com el caràcter opatiu o la pràctica ocasional. En aquests centres, el nen practicarà aquesta assignatura mentre duri l'escolaritat (11 anys).

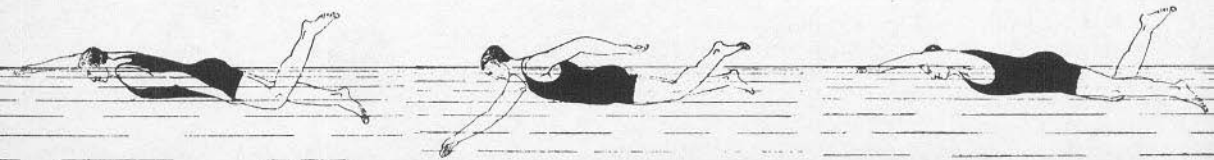
Tot això du a una planificació de l'assignatura (objectius, continguts i activitats) diferent de la que tradicionalment tenen els clubs de natació. Aquests utilitzen la natació infantil com una pedrera per nodrir els seus equips d'alta competició. Però la natació escolar no ha de seguir aquests passos. Els clubs solen plantejar aquesta

activitat com un fi en si mateix i tracten d'emmotllar, d'adaptar, el nen a uns coneixements, a unes tècniques. Ara bé, la natació en el camp educatiu no pot ser entesa com un vehicle d'especialització del nen, sinó ben al contrari. La natació ha de ser un mitjà per educar el nen d'una manera polivalent i no limitativa, de manera que quan el nen es transformi en adolescent i decideixi dedicar-se a una especialització esportiva amb una intensitat més gran (bàsquet, atletisme, natació, etc.) tingui les bases psicomotrius i fisiològiques ben desenvolupades i estructurades per poder-ho fer amb facilitat.

La natació, com a pràctica esportiva, produeix una sèrie de canvis fisiològics beneficiosos per a l'organisme. El més primari i important és el desenvolupament de la resistència aeròbica, la qual proporciona una sèrie de millores fisiològiques de lenta adquisició però de llarga permanència i beneficioses per a la salut general de l'individu.

La pràctica continuada d'aquesta activitat millora l'absorció d'oxigen per part de l'organisme. Els pulmons milloren l'aprofitament de l'oxigen de l'aire. La sang millora la capacitat de transport de l'oxigen necessari per desencadenar i mantenir les reaccions químiques que es produeixen al si del múscul i que en permeten la contracció i descontracció.³

En els músculs augmenta el nombre i la

grandària dels capilars funcionals. Com més enriquida és la capilaritat muscular, més gran serà la superfície a través de la qual es desenvolupa l'intercanvi gasós entre la xarxa capilar i les fibres musculars. En aquesta fina xarxa muscular, el torrent sanguini transmet l'oxigen a una velocitat més gran i permet millorar el seu aprofitament.

Augmenta l'emmagatzemament de glucogen al fetge i als músculs. Les cèl·lules expulsen el sodi i s'enriqueixen amb potassi. D'aquesta manera s'augmenta el potencial energètic. A més a més, el treball aeròbic és una font d'àcid adenosintrifosfòric (ATP) per al múscul, el qual actua com a acumulador i alliberador d'energia.

Els límits aeròbics de l'esforç permeten el subministre de l'oxigen necessari i suficient per a oxidar i resintetitzar l'àcid làctic en glucogen amb el despreniment de diòxid de carboni, aigua i energia.

Un dels beneficis més importants de l'entrenament esportiu és l'augment del volum del cor. Com més gran siguin les seves cavitats, un torrent sanguini més gran pot enviar als músculs i respondre així a les seves necessitats d'oxigen amb un treball menor, és a dir, el cor és capaç de realitzar un treball superior amb menys pulsacions.

El sistema cardiovascular abasta de material energètic els músculs actuant i transporta als punts d'eliminació els productes de rebuig que es formen durant l'esforç, com el diòxid de carboni.

La pràctica continuada de la natació aporta aquests beneficis a edats més primerenques que altres esports a causa de la ingravidesa i horitzontalitat a què és sotmès el cos humà dintre el líquid element. Aquesta circumstància permet que el cor treballi més bé i pugui bombar sang a qualsevol punt amb gran facilitat i rapidesa, ja que qualsevol part del cos està al mateix pla que el cor. La sang pot anar i venir sense necessitat de vèncer la gravetat. Això explica la poca edat de molts dels practicants d'élite d'aquest esport.

A pesar de la beneficiosa repercussió de la pràctica de la natació en el desenvolupament fisiològic del nen, a causa de

la possibilitat de començar a treballar aquests elements a una edat relativament primerenca, s'ha de tenir en compte que aquesta pràctica esportiva corre paral·lela a un creixement natural fisiològic del nen i per tant beneficia aquest creixement continuament. La natació escolar aporta al nen d'altres valors educatius de tanta importància o més que els assenyalats.

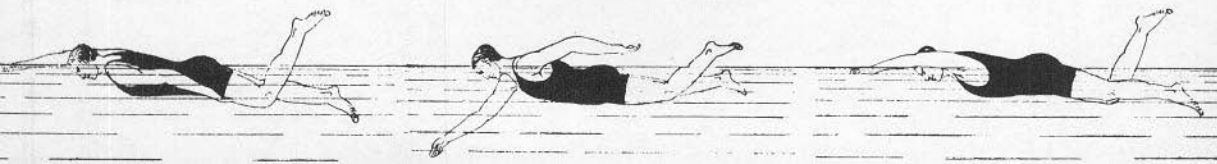
En la primera infància, la motricitat i el psiquisme estan íntimament confosos. Són dos aspectes indissociables del funcionament d'una mateixa organització. L'educació del nen ha de ser global i construïda sobre les seves vivències. Únicament el nen que domina l'ús del seu cos pot assimilar els elements del món del seu entorn i establir relacions entre ells, és a dir, desenvolupar la seva intel·ligència.

En la segona infància, encara que la dependència entre el desenvolupament motor, afectiu i intel·lectual no sembli massa estreta, la unitat funcional és sempre una realitat. Tot allò que som, les nostres emocions, els nostres sentiments, la nostra activitat conceptual són inseparables del cos. La separació artificial de l'activitat intel·lectual de la física pot repercutir desfavorablement en el rendiment escolar.

La psicologia actual considera l'home en la seva totalitat, com a síntesi de funcions diferents, lligades a un objectiu final d'adaptació. El cos no és una eina, és l'origen de tot el coneixement i el mitjà de relació i comunicació amb el món exterior. El nen percep el món exterior a través del seu cos i a través d'ell entra en relació amb el món.

L'experiència del cos en relació amb el medi, porta el nen a edificar uns esquemes o coneixements del seu cos que li permeten complir les seves diferenciacions i prosseguir les seves experiències fins a l'elaboració definitiva del seu JO.

L'àrea d'Expressió Dinàmica té com a finalitat l'educació de la motricitat de l'alumne, per això la Llei d'Educació dona llibertat a cada centre per escollir el camí més apropiat dintre de les seves possibilitats i exposa un ampli ventall de possibilitats per treballar aquests objectius entre els quals destaca específicament la natació.

La natació escolar és utilitzada com un mitjà i no com un fi. No pretén treballar una petita faceta per important que aquesta sigui perquè es tracta d'un mitjà per educar el nen globalment.

La natació escolar no comparteix els mateixos objectius que la natació competitiva. Aquí no es tracta de crear èlites, sinó que tots els alumnes assoleixin els mateixos objectius educatius. Tampoc no es tracta d'especialitzar l'alumne en unes tècniques concretes (estils). L'objectiu d'aquesta activitat no és la natació en sí mateixa, sinó l'alumne, i el mitjà per educar-lo és l'aigua.

La piscina com a espai físic ens ofereix unes possibilitats de moviment gairebé il·limitades, aporta al nen una sèrie de sensacions i de possibilitats d'experimentació de les seves capacitats motrius que un altre espai esportiu no li pot oferir.

La natació escolar compta llavors amb els següents objectius i activitats:

1) Coneixement i domini del medi mitjançant activitats de tipus general² que eduquen la motricitat de l'alumne.

Aquest objectiu compta amb les activitats següents:

- a) Respiració.
- b) Desplaçaments.
- c) Equilibris.
- d) Salts.
- e) Giravoltes.
- f) Llançaments.

Aquestes activitats poden constituir del 90 % a 1r. d'EGB al 40 % a 3er. de BUP del programa de natació escolar.

2) Tècniques esportives:

a) Tècnica dels estils (crol, esquena, braça, papallona, over).

b) Altres tècniques esportives (waterpolo, natació sincronitzada, etc.).

3) Entrenament esportiu:

a) Desenvolupament de la resistència aeròbica.

b) Desenvolupament de la resistència anaeròbica.

L'assignatura així plantejada aporta altres elements educatius al costat dels fisiològics i psicomotrius ja assenyalats. Es tracta, a més, d'un exercici intel·lectual.

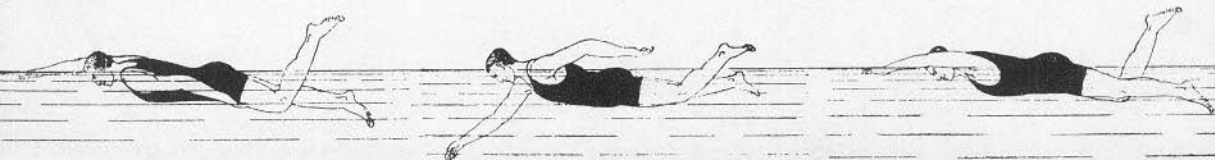
L'alumne aprèn, al llarg d'11 anys d'escolaritat, a conèixer un medi (l'aigua) estrany, fins arribar a dominar-lo completament. Això passa a través d'un procés d'experimentació intel·lectual i pràctic on el nen va formulant-se unes preguntes i obtenint unes respostes vivenciades, que va interioritzant, i aprenent així a conèixer un mitjà en relació amb ell mateix.

Aquest procés d'experimentació, interiorització i d'adquisició du a una progressiva profundització en el coneixement del medi i de si mateix. Es tracta d'un procés dilatat les formes de treball del qual, experiències i conclusions són transferides pel nen a d'altres àrees de la seva vida, és a dir, qualsevol aprenentatge, i especialment aquest, a causa de la dificultat que entraña, possibilita i facilita altres aprenentatges, siguin del tipus que siguin.

També es tracta d'una activitat cultural. Des del moment en què 2/3 parts de la superfície de la terra són ocupades per aigua, es tracta d'un element amb el qual el nen (i l'adult) tindrà l'oportunitat de contactar al llarg de tota la seva vida. Platges, rius, llacs, etc. poden representar un perill o un lloc d'esbarjo segons tingui o no l'escolaritat. El profund coneixement i domini del medi que li proporciona aquesta activitat escolar, brinda al nen-adolescent-adult la possibilitat de reeixir en qualsevol situació imprevista. Per tant, el caràcter preventiu és un altre aspecte educatiu que s'ha de tenir en compte.

Bibliografia consultada

1. VAYER, Pierre, *El niño frente al mundo*, Ed. Científico-mèdica, Barcelona 1973.
2. OCÓN, Artur, *Manual de actividades acuáticas*, INEF, Barcelona 1978.
3. DE HEGEDIÛS, Jorge, *Teoría general y especial del entreno deportivo*, Ed. Stadium, Buenos Aires 1974.

L'organització de l'esport a les escoles angleses. Algunes reflexions

25

per Núria Puig

He tingut ocasió de consultar un treball on es dona una visió detallada de l'organització de l'esport a les escoles angleses.¹ M'ha divertit veure com, fins i tot en aquest àmbit, hi trobem reflectit l'esperit d'una societat tan particular i tan pròpia com és l'anglesa. Així mateix, la lectura d'aquest document m'ha donat nombroses idees que molt bé podrien ésser aplicables en el nostre entorn encara que abans calgués fer-hi algunes adaptacions.

El que ara vull fer és una síntesi de les impressions que he experimentat en llegir-lo. Es tracta simplement d'impressions, voluntàriament subjectives, que volen suggerir possibles actuacions en l'àmbit de l'esport escolar a casa nostra.

1. El sentit del realisme

Quan sembla que en el món de l'esport hi ha tendència a voler imitar els models europeus, sorprèn la filosofia de l'organització esportiva escolar anglesa segons la qual els programes impartits s'adapten abans de tot a les exigències del medi on es desenvolupen. La realització d'aquests és fruit d'un coneixement detallat de tots els factors que condicionen aquest àmbit. I sorprèn, també, veure

com la relació d'aquests factors ha estat feta exhaustivament sense escatimar el més mínim detall. Vegem quins són.

La tradició històrica, els esdeveniments segons els quals l'esport fou introduït en les escoles angleses, és considerada com un factor essencial en la realització dels programes actuals. El cricket, el futbol, el rugby foren els primers jocs que es practicaren en les «public schools», en una de les quals ensenyà el conegut Thomas Arnold. Són esports que encara avui es practiquen intensament amb finalitat educativa. ¿Ens hem parat a pensar alguna vegada, ara que sembla que hi ha una voluntat manifesta d'organitzar l'esport a l'escola, en quins jocs, quins esports provenen directament de la nostra tradició?

Un segon grup de factors fa referència a contingències de caràcter oficial. El Ministeri responsable de la qüestió, els organismes locals que també tenen quelcom a dir, el director de l'escola —nomenat, molt sovint, sense la participació dels seus col·laborador més pròxims—, les escoles de formació del professorat —són institucions que tenen un pes específic dins les decisions relatives a l'àmbit que tractem. Quan des de la nostra petita escola programem les activitats dels alumnes, ¿som conscient d'aquestes contingències?; ¿o bé ens sorprenen —quasi bé sempre negativament— quan ens cauen a sobre?

Queda, per últim, tot allò que deriva de la iniciativa individual i privada. Els editors, les associacions que organitzen cursos de formació permanent, els congressos, els colloquis, i els mateixos mestres també tenen un pes determinat en el resultat final dels programes. Les preguntes que, en aquest cas, ens podem fer són: quins mestres, quins editors, quines activitats predominen en l'àmbit de l'esport a l'escola?, ¿quins són els criteris

1. THE PHYSICAL EDUCATION OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND. — La place du sport dans l'éducation. Documents présentés à un colloque franco-britannique. — Londres: desembre 1976. Aquest document és publicat en francès i en anglès. Pot trobar-se (en anglès) a la biblioteca de l'Institut Nacional d'Educació Física (INEF) d'Esplugues de Llobregat; o bé, pot ésser demanat a l'Associació que el va publicar: Ling House, 10 Nottingham Place, London W1M 4AX.

26 pedagògics predominants, quins interessos hi ha darrera d'ells? ¿Som realment conscients de tot això quan volem fer una valoració de l'esport i l'educació a casa nostra?

2. Amplitud i ambigüitat en la noció d'esport a l'escola

Quan nosaltres parlem d'esport a l'escola aviat ho assimilem a competicions inter-escolars. Es distingeix de l'Educació Física, adreçada a tots els nens —no només als més dotats— i destinada a desenvolupar les facultats psicomotrius. ¿Podem realment considerar que aquesta distinció és internacional? La lectura del document anglès sembla indicar que no. Segons ell, una cosa és l'esport a l'escola i l'altra les competicions escolars. Llavors, en els programes escolars, els esports formen una part molt important per no dir-ne essencial.

Aquesta ambigüitat de la noció va acompanyada de l'amplitud amb què es concep l'activitat física a l'escola. Els programes generals inclouen activitats molt variades, arribant a una «opció lliure» en el cas dels alumnes que tenen 17 anys i més.

Tot i que, com dic, la manera com cada programa s'apliqui en una escola depèn dels factors abans esmentats, a continuació dono els trets generals que caracteritzen els programes d'aquest àmbit entre 10 i 17 anys.

Fins els 10 i 11 anys els punts essencials són els següents:

- A) els programes s'orienten cap a:
jocs
gimnàstica
natació
dansa;

B) es considera que l'activitat física no només és important per la contribució que fa al desenvolupament físic i a la presa de consciència corporal, sinó també per les possibilitats que ofereix per aprendre facultats de base mitjançant el moviment.

1. Els nens que ho desitgen ja fan pràctiques esportives especialitzades, però fora de l'horari escolar.

2. Els professors no són especialistes en esport o Educació Física. Són els mateixos mestres que acompanyen tot el dia els nens.

Entre 12 i 17 anys l'ensenyament és assegurat per professors especialitzats. El programa que se segueix al llarg de l'any és aproximadament el següent:

Anys	Tardor	Primavera	Estiu
	<i>Aprenentatges motrius fonamentals</i>		
12-14	Rugby Futbol Hoquei «Netball» Dansa Gimnàstica Natació		Tennis Atletisme Cricket «Thèque» Dansa Gimnàstica Natació
15-16	Jocs principals i programa limitat d'opcions		
17	Programa d'opció lliure		

3. Integració d'activitats

Hi ha també un intent d'integrar l'activitat física amb d'altres. Es considera que la primera no es produeix mai de forma aïllada. Quan el nen és a l'aire lliure, per exemple, s'enfronta també amb problemes geogràfics, de ciències naturals... Amb aquest esperit s'han dut a terme intents d'integració amb l'art dramàtic, el dibuix i la música que, a més, d'alguna manera també intervenen en la dinàmica corporal. El que es pretén és que «un equip interdisciplinari s'enfronti amb un problema des de perspectives diverses, cosa que enriqueix els coneixements de l'alumne». Cal dir, però, que aquestes experiències, si bé

resulten molt enriquidores per trencar els motllos anquilosadors de l'ensenyament clàssic, plantegen problemes de treball en l'equip que les du a terme i les coordina.

Tanmateix, l'experiència em sembla molt rica en idees. Un exemple concret és el programa globalitzat entorn de l'Educació Física que algunes escoles adopten per als alumnes del curs equivalent al COU i que es desenvolupa durant tot l'any. Consta de cinc parts:

(Aspectes fisiològics)

1. *Estudi de la «performance» humana.* Aquest punt s'estudia mitjançant cursos de laboratori, treballs pràctics i seminaris orientats cap a l'examen crític i avaluació de cinc factors importants:

- la forma física
- la fatiga
- els reflexos
- el «savoir-faire» perceptual i motor
- la motivació

Per estudiar aquests factors es parteix de l'anàlisi d'activitats determinades: els efectes d'un entrenament, del medi ambient, de les drogues, del tabac i de l'alcohol.

(Aspectes psicosociològics)

2. *L'esport i la societat.* — Aquest aspecte examina la interacció de l'esport amb la societat. Es treballa mitjançant seminaris i discussions entorn dels següents temes:

- els Jocs Olímpics
- els espectacles i l'esport
- els esportistes
- la raça i l'esport
- el lleure
- l'esport modern

(Aspectes mèdics)

3. *Socorrisme.* — Encara que el temps dedicat a aquesta qüestió sigui inferior, el tema es treballa amb pel·lícules i demostracions pràctiques entorn dels punts següents:

- la respiració artificial
- les cremades
- la pèrdua de la sang i el xoc
- la supervivència personal

4. *Treball personal.* — Cada alumne ha de realitzar un treball personal durant el curs en el qual apliqui els coneixements adquirits gràcies a les tres àrees precedents.

5. *Activitats esportives.* — Cada alumne s'apunta almenys a tres de les activitats següents, que ha de realitzar durant tot el curs:

- atletisme
- natació
- jocs
- esports de combat
- gimnàstica
- dansa
- activitats a l'aire lliure

4. Educar el lleure

L'educació del lleure és el darrer aspecte que m'ha cridat l'atenció. Es considera que l'augment del temps lliure en les societats desenvolupades dona lloc a una necessitat de saber utilitzar-lo. L'escola pot ser un mitjà idoni per a aquesta educació del lleure. Aquest raonament em sembla susceptible de moltes crítiques. Crec perillós que s'«eduqui» el lleure perquè pot donar lloc a una regulació i estandarització de quelcom que, al meu parer, ha de ser imaginatiu, creador... També és cert, però, que en una societat on es demana, abans de tot, el rendiment en el treball, els individus es troben avorrits quan els sobra temps, i d'aquelles virtuts imaginatives i creadores ben poca cosa en queda. Llaavors, és molt possible que l'escola pugui intentar de restituir-les.

En algunes escoles es planteja, en aquest sentit, inculcar a l'individu la capacitat d'utilitzar amb eficàcia el lleure una vegada deixi l'escola. Això s'intenta aconseguir de la següent manera:

a) Mitja jornada a la setmana d'activitats esportives i de lleure *fora* de l'escola perquè els nens coneguin les possibilitats que ofereix el seu barri. Cal tenir en compte que l'elecció de l'escola no és lliure sinó que és condicionada pel lloc de residència.

b) 10 dies a la muntanya.

- c) Informació sobre:
- els perills del tabac
 - la salut
 - la higiene
 - les malalties venèries
 - el planning familiar
 - socorrisme
 - els perills de les zones de muntanya

Tavern, 11 bis (esq. Vía Augusta) - Tel. 209 07 19 - BARCELONA-21

EDUCACION FISICA

DEPORTES

GIMNASIA

JUEGOS

OLIMPISMO

ENTRENAMIENTO

MANTENIMIENTO

PSICOMOTRICIDAD

EXPRESION DINAMICA

EXPRESION CORPORAL

DANZA

YOGA

RELAJACION

REEDUCACION MOTRIZ

TEMAS AFINES:

MEDICINA DEPORTIVA

PSICOLOGIA DEPORTIVA

SOCIOLOGIA

EQUIPAMIENTOS

TIEMPO LIBRE

RECREACION

TURISMO

VENTA DIRECTA - ENCARGOS POR TELEFONO, CORREO - ENVIOS CONTRA REEMBOLSO

Experiència amb pares, nens i mestres d'una escola de sords

Treballem amb nens sords en una escola (Centre Pilot de Reeduació Auditiva, ARANS) l'objectiu principal de la qual és la integració del nen sord dins les escoles de *normoïents*. A causa de circumstàncies pedagògiques i històriques en les quals s'ha marginat de manera sistemàtica qualsevol tipus de deficiència, fins fa pocs anys no hem pogut dur a terme allò que nosaltres creiem que ha de ser la integració del nen sord. No volem dir, però, que no tinguem encara molts entrebancs i que la realització total del nostre projecte no s'hagi pogut produir; per tant, paral·lelament, mantenim l'escola especial de sords, intentant que, a part la reeducació auditiva pròpiament dita, els nens puguin adquirir els nivells d'EGB, amb les corresponents matèries, seguint les formes de treball més pròximes a la metodologia escolar normal.

El nostre grup de nens cursa segon d'EGB. Som tres persones. Una de nosaltres porta la classe, una altra fa la psicomotricitat del grup i la tercera s'encarrega de la reeducació auditiva individual, amb reforç dels continguts donats a classe.

Se'ns va ocórrer l'experiència de fer una reunió-classe amb l'assistència dels pares i els nens, per dos motius entre d'altres:

1) Per molt que els haguem explicat, a diferents entrevistes, quines són les matèries que es donen, com s'expliquen i els resultats que n'obtenim, se'ls fa molt difícil d'entendre-ho;

2) Els pares podrien veure com parlem amb els nens, quin to de veu i quina exigència de bona articulació hi ha per part nostra.

Volíem, per tant, aconseguir que comprenguessin com és possible que els nens par-

lin, com és possible que els nens entenguin i realitzin treballs més o menys complicats, com és possible que aprenguin nou vocabulari i l'utilitzin en el moment adequat.

Els pares, de entrada, tenen la idea que a l'escola de sords només vénen per aprendre a parlar, a llegir i a escriure. No entenen massa que els nens sords també poden seguir una escolarització normal, amb unes matèriques que exigeixen molt de raonament, amb unes ciències socials i naturals que, per entendre-les, cal fer sortides, que cal també molta observació i que cal donar nou vocabulari; que la orientació de l'espai, el coneixement del propi cos i la lateralització no és un joc, sinó que la psicomotricitat entra dins del fer normal, en moltes accions de cada dia.

Tot això, repetim, era molt poc entenedor per als pares.

Vàrem realitzar l'experiència en dues sessions. A la primera es va treballar matemàtiques i experiències, i a la segona psicomotricitat.

A la sessió de matemàtiques i experiències, els pares es van asseure al voltant de la classe i els nens al seu lloc corresponent.

A Matemàtiques es treballà la intersecció.

A la pissarra hi havia una gran taula per omplir, un espai per fer la representació gràfica i un altre espai per fer els conjunts per enumeració. Cada nen tenia uns fulls amb la mateixa repartició. Tots van sortir a la pissarra, val a dir, que volien fer-ho al mateix temps, o sigui que tots hi van participar.

De primer, els pares es van quedar una mica parats en veure amb quina decisió els nens contestaven oralment a les preguntes i després com feien l'exercici.

30 Experiències escolars

Els vam dir que aquests resultats no eren gratuïts, sinó que havien costat moltes hores de repetició, de raonament, d'estimulació, del fet que s'hagués vivenciat, etc. i que a partir d'aquí és quan els nens poden generalitzar i poden resoldre altres exercicis semblants. Respecte a les experiències, estaven treballant les aus i, concretament, el gall i la gallina.

Vàrem explicar als pares els passos seguits que acostumen a ser més o menys els mateixos per a qualsevol tema.

- a) *Observació del material:*
- classes;
 - noms específics;
 - preguntes sobre: forma, color, tacte, textura, gust, olor, diferències, etc.
- b) *Lectura del text:*
- explicació del nou vocabulari;
 - comprensió;
 - preguntes;
 - treball sobre el text.
- c) *Utilització del material complementari necessari:*
- audiovisuals;
 - visites;
 - excursions, etc.
- d) *Treball individual:*
- donar ordres escrites;
 - comprensió i execució;
 - conversa individual.
- e) *Conversa col·lectiva sobre el tema:*
- vocabulari;
 - preguntes.
- f) *Treball en grup:*
- vinyetes;
 - frases escrites;
 - frases orals;
 - mural.

Vàrem exposar els murals, vàrem fer preguntes orals i tots contestaren amb molta d'illusió i amb una articulació que va deixar bocabadats els pares.

La segona sessió, dedicada a la psicomotricitat, va ser anunciada prèviament al nens, i els vam dir que faríem el mateix que un altre dia qualsevol, és a dir: de la classe ens endurem la roba com cada dia i després ens posarem a treballar. Així ho vàrem fer: els nens i la mestra es van posar la roba còmoda.

L'objectiu era fer veure als pares que aquests conceptes tan utilitzats com: davant, darrera, dintre, fora, esquerra, dreta, etc., si el nen no els experimenta, perden tot el seu sentit i pot confondre tranquil·lament la paraula, per fer referència a una determinada posició.

Paralel·lament volíem que veiessin que no cal buscar materials superresbuscat, ni tècniques estranyes, perquè els nens vivencin tots aquests conceptes, ja que el nen els descobreix a partir del seu propi cos i les relacions que s'estableixen entre ells i els objectes.

Es va fer una breu explicació sobre què era i el perquè del programa preparat per a la sessió.

Programa:

El tema: L'orientació a l'espai i l'organització espacial.

També ens vàrem centrar en la lateralitat.

Es van treballar els següents conceptes:

- «encima» — «debajo»
- «delante de» — «detràs de»
- «mi derecha» — «mi izquierda»

El material utilitzat va ser:

- mocadors
- cordes
- tacs
- plaquetes
- banc

Després vàrem fer la representació gràfica de tot el que s'havia treballat durant la sessió.

Al final de les dues sessions, hi ha hagut sempre col·loqui i aclariments per part nostra de totes les qüestions que els pares han presentat.

Esperem fer una reunió de pares, sense nens,

perquè ens puguin dir la seva opinió al respecte ja que pot anar bé per a tots.

Conclusions:

Ens ha semblat que hem obert una mica més les portes als pares i aquests han respost molt bé. Per a nosaltres, mestres, creiem que és una dada a tenir en compte.

Els resultats obtinguts han superat les nostres previsions. La resposta dels nens va ser totalment positiva. De primer, creiem que els faria vergonya, que estarien encongits davant dels seus pares, però la realitat ens demostrà que no, que per a ells era un estímul més, i molt important per cert.

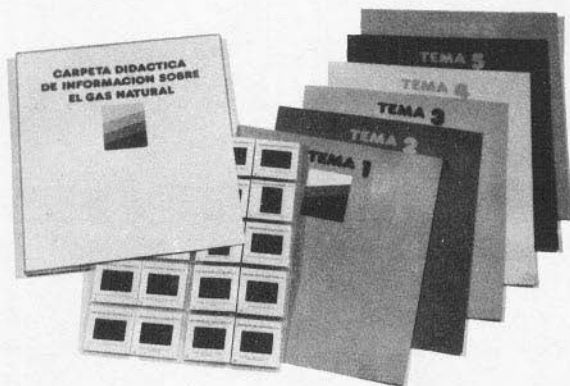
Per altra banda, la reacció dels pares també va ser extraordinària. Ho veien, ho sentien i no s'ho creien. Fins i tot, en un moment un dels pares va abraçar i fer un petó al seu fill. Ens ha semblat que els objectius que ens havíem proposat s'han complert, que els pares veien com amb constància, amb dedicació, es podia aconseguir que els seus fills es comunicessin, parlessin i que podien assolir el nivell de continguts que se'ls demanava i per tant si ells col·laboraven a casa, si ells dedicaven un temps als nens parlant de les coses quotidianes, intentant tenir-hi petites converses podríem anar molt més endavant.

Sabem que per a alguns dels pares els ha servit d'estímul per ajudar i col·laborar amb el nen i l'escola, per veure que no tot està perdut, per creure, esperançats, que el seu fill el dia de demà es podrà integrar socialment, que la no marginació del sord depèn de tots, de tots nosaltres, dels pares i els mestres i, val a dir-ho també, de tota la societat.

Montse ANTÓN,
Merche LEÓN
i Teresa ROS

d'interès per als centres d'ensenyament

Durant tot l'any passat vam procedir a l'entrega gratuïta de la **CARPETA DIDÀCTICA D'INFORMACIÓ SOBRE EL GAS NATURAL** als centres d'ensenyament, tan de Barcelona ciutat com als d'aquelles poblacions que disposen de servei de gas canalitzat d'aquesta companyia.

Aquesta carpeta, editada en català i castellà, conté informació àmplia sobre 6 temes relacionats amb l'energia gas. S'hi inclou a més un joc de 20 diapositives.

L'entrega d'aquesta documentació es realitzà en diverses sessions durant les quals, els assistents tingueren l'oportunitat de visitar l'Exposició Permanent que **CATALANA DE GAS** té oberta al públic a la seva seu central de l'Av. Portal de l'Àngel, 22. Els hi recordem que les visites col·lectives a aquesta Exposició cal concertar-les per endavant amb la Unitat de Relacions Públiques, telèfon 318 00 00 o bé 318 66 94.

Tots aquells centres que estiguin interessats en rebre la **CARPETA DIDÀCTICA** i que, per la circumstància que sigui, no van poder assistir a alguna de les sessions esmentades, poden trametre el cupó annex a:

CATALANA DE GAS Y ELECTRICIDAD, S. A.
Relacions Públiques
Av. Portal de l'Àngel, 22 3ª planta
BARCELONA-2

Es un servei d'informació de **catalana de gas**

El Centre
Adreça
Població

té interès en disposar d'un exemplar gratuït de la "Carpeta Didàctica d'Informació sobre el Gas Natural" editada per aquesta Empresa.

SUSCRIBETE A REFORMA DE LA ESCUELA TE OBSEQUIAMOS CON LA AGENDA DEL MAESTRO 1981

Todos los lectores que hasta el **31 de enero de 1981**,
renueven o se suscriban por vez primera, serán
obsequiados con la Agenda del Maestro.

Deseo me suscriban,

Por un año (11 números) al precio de 1.500 Ptas.
a partir del n.º _____ inclusive.

Por un año (11 números) + la colección 1978-79
al precio de 3.500 Ptas.

Nombre y apellidos _____

Calle _____

Población _____

Dto. _____

Provincia _____

Talón bancario Contra reembolso

Banco/Caja _____

Agencia _____

N.º Cuenta/Libreta _____

Titular _____

Señores, agradeceré que con cargo a mi cuenta/libreta atiendan
el recibo que presentará Reforma de la Escuela, por la
suscripción de la revista.

Fecha _____

Firma _____

Reforma de la escuela

Quan el castellà encara no es deia espanyol: una didàctica d'història externa del castellà

Introducció

Els professors de llengua a 2.ª etapa tenen uns objectius que es proposen d'assolir pel que fa al domini i l'ús de les llengües que ensenyen. També, però, parteixen d'uns presupòsits que il·luminen la manera d'ensenyar-les i que transmeten implícitament una concepció del que són les llengües i la seva funció cultural i social. És relativament fàcil, si hom s'ho proposa, canviar programes i objectius; però no tant procedir a revisar l'enfocament i la funcionalitat de les tres llengües que els alumnes treballen a 2.ª etapa. En introduir la llengua catalana a les escoles, cal fer un nou plantejament de l'ensenyament de les llengües, especialment de la llengua castellana. Efectivament: el castellà, objecte únic de «la clase de lengua» fins fa ben poc, s'ha de situar en el lloc que li pertoca. La introducció de la llengua catalana a les escoles no pot consistir a *afegir* una assignatura. Aquest fet té com a resultat inevitable que se senti com una càrrega farragosa i que no tingui un sentit satisfactori per a l'alumnat. Els educadors tenen la responsabilitat de remodelar programes i metodologies en funció d'uns plantejaments que necessàriament afecten *totes* les llengües, segons els objectius finals que es volen aconseguir al final de l'educació bàsica.

Un cop dit això, i deixant de banda la discussió i l'examen de consciència que suposa per al professorat en exercici, voldria proposar en aquest article el treball sobre un dels temes generals que poden ajudar a formar una mentalitat oberta respecte a les llengües, sobretot perquè la controvèrsia lingüística arriba als alumnes en molts casos de forma apassionada i identificada amb d'altres elements de tipus social i cultural. Aquesta pro-

posta la faig dins l'assignatura de llengua castellana i pretén de tractar els fets més rellevants per tal de comprendre els orígens i l'extensió d'aquesta llengua fins el regnat dels Reis Catòlics com a reis d'Espanya. Abasta, doncs, la història antiga i medieval de la península.

Punts de partida

El primer punt que se'ns apareix és el fet que és indispensable un enfocament sociolingüístic, que inclogui la història de la llengua en la història econòmica, política i ideològica dels pobles. D'aquesta manera es constata que el contacte de llengües, els conflictes que se'n desprenen, el manteniment de les unes, la substitució de les altres, l'establiment de jerarquies entre llengües existents, etc., no és un fenomen modern, sinó que és un fenomen històric que ha marcat el desenvolupament cultural des de sempre. Cal, doncs, en analitzar qualsevol moment de la història cultural, descobrir el paper de les llengües i llur funció social. És per això que ens serà útil emprar els termes de Llengua A (Ll. A) i Llengua B (Ll. B) per referir-nos a les varietats lingüístiques que funcionen en un moment donat com a llengua de prestigi, pública, formal i literària en el cas de Ll. A; i com a llengua popular, íntima, informal i predominantment parlada, en el cas de Ll. B.

En segon lloc, és obvi que aquest tema ha de rebre un tractament globalitzat, lligant els fets històrics i geogràfics amb la producció escrita de les èpoques estudiades. Ara: cal comptar amb un material preparat —el qual sempre es pot complementar amb làmines diapositives i música— que consisteix en uns mapes de la península i una selecció de tex-

tos que il·lustrin la caracterització que van prenent les llengües al llarg del temps.

Les dues grans etapes

Malgrat la simplificació que l'exposició pedagògica demana, és important descobrir amb els alumnes les etapes més determinants de la història cultural de la península, tot i considerant les llengües com a part constitutiva d'aquesta història. Assenyalarem dues etapes fonamentals: la d'influència romana i la d'influència cristiano-musulmana.

Etapa romana. Comença el segle III abans de J.C., amb el desembarcament dels romans a Empúries, arran de les guerres amb els cartaginesos, i acaba amb l'arribada dels musulmans a principis del segle VIII. Durant aquests segles, les diverses llengües parlades pels antics habitants de la península (celtes, ibers, fenicis, grecs, asturs, càntabres, cartaginesos, etc.) són substituïdes pel llatí, que arribarà a ser progressivament la llengua materna de pràcticament tots els hispano-romans. Durant aquesta llarga etapa, la cultura, les formes de vida i l'organització social romana penetren profundament en la península de tal manera que els seus habitants es consideren ciutadans romans amb tots els drets. Per primera vegada a la història es dona una veritable unificació lingüística completada per un altre tipus d'unificació, la religiosa, quan cap el segle IV s'estén el cristianisme per tot l'imperi. Només hi ha una llengua pre-romana que es manté en una zona prou àmplia del centre-nord: l'euskera, llengua dels bascons. Probablement és l'escassa eficàcia de la romanització en aquesta zona, l'isolament i la consciència de comunitat ètnica diferenciada el que fa que aquesta llengua es mantingui, malgrat la presència de la civilització romana.

El debilitament del poder romà i l'ocupació de la península per part dels pobles germànics —principalment els visigots (segle V)— no canvia radicalment l'estat de la qüestió pel que fa a la situació lingüística i cultural. Precisament es dona un cas d'aculturació per part dels visigots: van adoptant progressivament l'herència sòcio-cultural dels romans fins arribar a assumir com a propis els dos

eixos culturals més determinants: la llengua llatina i la religió cristiana dins l'ortodòxia romana.

Durant tota aquesta època, el llatí és la llengua A a tota la península, la llengua usada en política, per l'Administració i l'Església, pels escriptors i els legisladors. Es manté unificada pel contacte constant amb la metròpoli i la vigència de l'organització burocràtica romana. Tanmateix, l'ocupació visigòtica fa que es trenquin els lligams amb la metròpoli i això fa que, d'una banda l'evolució del llatí prengui una orientació autònoma i de l'altra, que hi hagi incorporacions de lèxic germànic en el llatí peninsular (vegeu Lapeña, 1980, pàg. 120).

També cal tenir en compte que al costat de la llengua A, i ja des de l'època de l'imperi, es va desenvolupant una llengua B, parlada per la població —l'anomenat llatí vulgar— cada vegada més lluny del llatí escrit i que amb el temps serà la base de les diverses varietats neollatines.

Etapa cristiano-musulmana. A l'inici d'aquesta nova època trobem la península dividida en dues grans zones d'influència: el sud, musulmà, amb l'àrab com a llengua A; i el nord, perduda la unitat política, dividit en diversos nuclis que aniran constituint diferents regnes cristians, l'objectiu dels quals, mitjançant la Reconquesta, serà recobrar la unitat cultural i política peninsular. A partir d'ara no hi ha una llengua unificada a la part cristiana. L'àmbit culte és enormement restringit (àmbit eclesiàstic) i manté el llatí com a llengua A. La manca d'unitat política causarà la proliferació d'una sèrie de llengües B, eixides del llatí parlat dels hispano-gots i que van prenent el nom dels pobles que les parlen. Així, als voltants del segle X trobem les següents varietats romàniques o neollatines: el mossàrab, parlat a la zona de domini musulmà per les comunitats cristianes que continuaren vivint allà on es trobaven abans de l'ocupació àrab; el galaico-portuguès, l'asturiano-ileonès, el castellà, el navarro-aragonès i el català (vegeu mapa 1).

En aquesta època, les llengües no romàniques parlades a la península són l'àrab, l'hebreu (a les comunitats jueves) i l'euskera. El contacte amb elles tindrà una influència força restringida en el desenvolupament de les llen-

gües romàniques. Tanmateix, la influència més clara serà en el lèxic, especialment per part de l'àrab (vegeu Lapesa, 1980, pàg. 135).

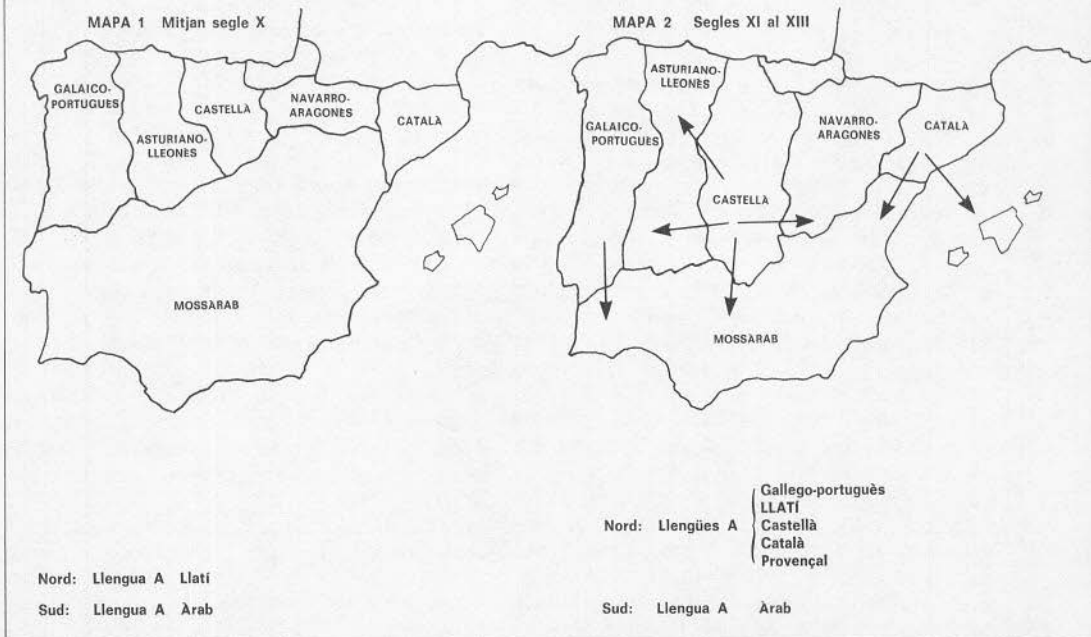
Del segle XI al XIII, els regnes cristians van ampliant llurs fronteres i les varietats lingüístiques corresponents es van estenent (vegeu quadre 2). A més, es comencen a usar en l'escriptura —tot i considerant-les llengües vulgars— i arriben a tenir un cultiu considerable perquè cada vegada s'usen més en els documents notariaus, les cancelleries reials i la literatura culta i popular. En aquesta època cal assenyalar la gran influència cultural de la Provença, que s'estén per tot el nord de la península i es manifesta en la lírica produïda a Portugal, Galícia i Catalunya.

Ja que d'aquest període hi ha material literari de moltes de les varietats romàniques que s'estan consolidant, fóra interessant presentar als alumnes una petita mostra d'algunes d'elles perquè així poguessin observar direc-

tament les seves diferències i semblances. Cal remarcar, però, que no totes les varietats reben un cultiu semblant, sinó que depèn molt del poder polític del moment i dels focus culturals que es van formant. Per aquests motius destaquen principalment les variants gallego-portuguesa, castellana i catalana (vegeu bibliografia).

A partir del segle XIV, el predomini del regne de Castella en les iniciatives polítiques pel que fa a la Reconquesta es fa palés dins la península entre altres coses perquè el regne de Portugal orienta la seva expansió cap a l'Atlàntic i el de Catalunya i Aragó cap al Mediterrani (vegeu mapa 3). Al segle XV, els Reis Catòlics aconseguïen finalment l'objectiu d'unificar políticament la península (amb l'excepció del Regne de Portugal) després de vèncer els musulmans del regne de Granada i de l'annexió de Catalunya i Aragó. Des del punt de vista lingüístic, es comença a consi-

MAPES INDICATIUS DE LA SITUACIÓ I EXTENSIÓ DE LES VARIETATS ROMÀNIQUES A

derar el castellà com a llengua de més prestigi i aquest fet fa que reculi l'extensió de l'ús del lleonès i l'aragonès i que s'acabi estenent per tot el sud de la península substituint l'àrab i el mossàrab.

Amb els Reis Catòlics el castellà és la llengua de la cort reial espanyola, focus polític i cultural de la península que comença a atraure cortesans, literats i diplomàtics. Així, per raons polítiques, el castellà rep progressivament la denominació d'espanyol. Tanmateix, els estudiosos de la llengua no deixen d'usar el terme de «llengua castellana», com per exemple A. de Nebrija, quan escriu la primera gramàtica d'aquesta llengua dedicada a la reina Isabel. El mateix Nebrija alludeix amb lucidesa i sentit premonitori la necessitat de conrear la llengua que preveu companya del futur imperi: «Una cosa hallo y saco por conclusión muy cierta: que siempre la lengua fue compañera del imperio: y de tal manera lo

siguió: que juntamente començaron, crecieron y florecieron y después junta fue la caída de entrambos».

Per acabar podem dir que si a través d'aquests tipus de reflexions aconseguim aportar elements per a la comprensió dels lligams que té la història política amb l'arrelament, consolidació i extensió de les llengües, posarem en les mans dels escolars una visió aclaridora per a la formació de llur mentalitat i actituds davant les llengües.

Bibliografia

- DIEZ, M., MORALES, F., i SABIN, A., *Las lenguas de España*, INCIE, Madrid 1977.
 LAPESA, R., *Historia de la lengua española*, Ed. Gredos, Madrid 1980 (8.ª edició).
 VILAR, P., *Historia de España*, Ed. Crítica, Barcelona.

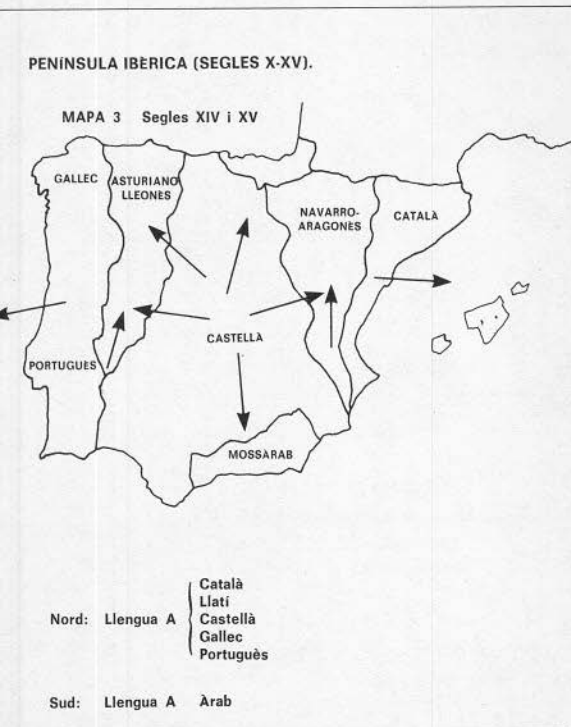
Per seleccionar textos medievals vegeu:

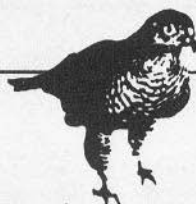
- Collecció «Antologia Catalana», Ed. 62, Barcelona.
 Collecció «Clásicos Castellanos», Ed. Espasa Calpe, Madrid.
 MENÉNDEZ PIDAL, *Crestomatía del español medieval*, Ed. Gredos, Madrid 1965.
 MARTÍN GAITE, C., i RUIZ, A., *Ocho siglos de poesía gallega*, Alianza Ed., Madrid 1972.

Notes

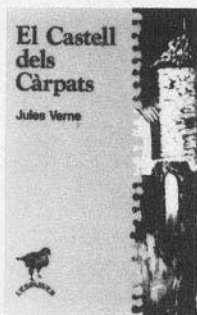
1. Els mapes són esquemàtics i pretenen d'assenyalar «grosso modo» l'extensió de les varietats romàniques parlades a la península, per èpoques, del segle X al XV.
2. Les fletxes indiquen l'orientació de l'expansió.
3. A sota de cada mapa s'indiquen les Llengües A del Nord i el Sud, per èpoques.

Helena Calsamiglia

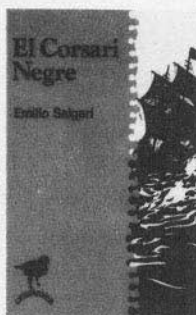

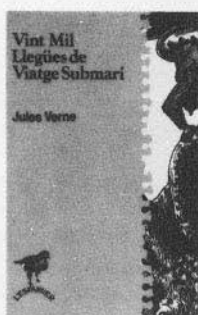
L'ESPARVER PER FER DESCOBRIR EL GOIG DE LLEGIR

**EL CASTELL
DELS CÀRPATS**
Jules Verne
Traducció de
M. Antònia Oliver

**EL CORSARI
NEGRE**
Emilio Salgari
Traducció de
Jaume Creus

**VINT MIL
LLEGÜES DE
VIATGE SUBMARÍ**
Jules Verne. 2 vol.
Traducció de
Jaume Creus

**HUCKLEBERRY
FINN**
Mark Twain
Traducció de
Joan Fontcuberta

LA CRIDA DEL BOSC
Jack London
Traducció
d'A. Rovira i Virgili

**DOMICILI
PROVISIONAL**
Manuel de Pedrolo

L'HOME INVISIBLE
H.G. Wells
Traducció de
Just Cabot

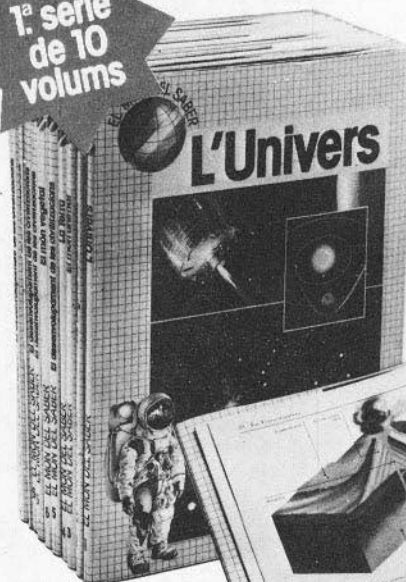
En preparació: LES AVENTURES D'ARTHUR GORDON PYM.
Edgar Allan Poe. Traducció de Francec Parcerises.

EDICIONS DE LA MAGRANA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

EL MÓN DEL SABER

1ª sèrie
de 10
volums

El "Món del saber" és una enciclopèdia temàtica d'una concepció molt moderna. Pensada perquè faci servei a totes les famílies, i d'una manera especial als estudiants i als qui vulguin formar-se per compte propi una cultura o ampliar-la, contindrà un conjunt de més de mil cinc-cents pàgines, distribuïdes en vint volums. Cada volum, escrit d'una manera accessible i atraient per un o diversos especialistes, consta de diversos capítols, cada un dels quals ofereix, sota un text seguit, un vocabulari que explica o amplia paraules-clau indicades al text amb un tipus de lletra diferent. D'altra banda, concedeix un espai considerable a les imatges: diagrames, il·lustracions, fotografies en negre i sobretot a tot color, cosa que en facilita la lectura i n'afavoreix la comprensió.

L'Univers
Els orígens de la Història
El món animal
La Terra
El desenvolupament de
les civilitzacions
El món vegetal
El cos humà
El món del transport
El món de la tecnologia
L'home i la medicina

* En preparació

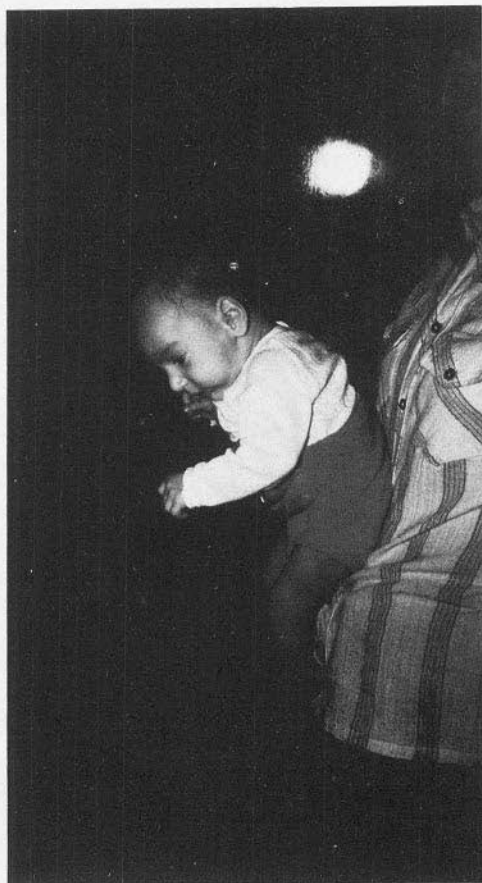
- Format 32,5 x 24 cm.
- 125 il·lustracions a tot color a 64 pàgines.
- 50.000 paraules: text, glossari, peus de foto, index.
- Relligadura de tela estampada, amb sobrecobertes a tot color i plastificades.

Distribució: **L'Arc de Berà**
Centre Difusor d'Edicions Catalanes
Llull, 10, 14 · Tel. 300 32 51 / 300 33 00 · Barcelona-5

Primers dies d'un infant de 6 mesos a l'Escola Bressol

Un infant que arriba a l'Escola Bressol al voltant dels 6 mesos ha de suportar dins seu unes grans transformacions, de les quals cal ser conscients si volem ajudar i no distorsionar el seu creixement.

¿Què passa en l'interior d'un infant durant aquests primers dies o setmanes en les quals s'integra dins un nou sistema de vida, tot i separant-se de l'ambient que fins ara li ha estat familiar? ¿Què passa en el seu «pensament», en els seus moviments i en els seus sentiments i emocions, en tot el seu cos? Només podem sospitar-ho: entre les novetats que l'intraquillitzen n'hi ha una de clau, la relació amb l'educador: que molt aviat pot tranquil·litzar-lo.

Veu objectes diferents, un contorn ple de coses desconegudes:

— Llit diferent, baranes més o menys altes amb barrots potser mai vistos, a través dels quals contempla un munió d'objectes diferents.

— Pareds d'altres colors, de diferent alçada, sostres amb formes noves (làmpares, mòbils), motius decoratius mai vistos.

— La llum de la sala, la natural, molta o poca, l'artificial penjant del sostre? en una paret? fluorescent mai vist?

— L'entorn és ple de sons nous i desconeguts (si a nosaltres adults ens agrada «desxifrar» sorolls desconeguts quan per exemple canviem de casa amb més raó podem pensar que nous sorolls intraquillitzen l'infant):

— Són altres infants que s'adormen, es desperten, juguen i es mouen i en aquestes activitats produeixen tot tipus de sons: xerrotegen, criden, ploren, graten amb les ungles o piquen amb les mans contra els objectes que fan soroll, tot nou.

— Adults que parlen, que anomenen un altre infant o li parlen perquè s'ha despertat o perquè menja i mentre parlen la cullera i el plat espeteguen; adults que parlen entre ells que entonen una melodia, que parlen baix, xiuxiuegen o criden fort.

— Les portes i finestres s'obren i es tanquen,

fan el seu soroll, suau o fort segons les circumstàncies.

Són només uns exemples, però segur que n'hi ha molts i que tots difereixen en major o menor grau d'aquells als quals són habituats els infants.

També els olors i el tacte de les robes, de les joguines i els objectes de les persones són nous.

En mig de totes aquestes novetats l'infant rep una experiència en certa manera clau en la seva vida: el contacte amb l'adult o adults que tenen cura d'ell. Aquest adult-educador penetra dins l'infant per una gran varietat de camins, canals receptius de l'infant, tots ells fusionats en la seva experiència i traduïts a una situació emocional: una o unes cares noves a les quals associa una veu, una manera de parlar, una actitud de contacte corporal que determina la forma de tracte, ràpid o lent, segur o insegur, tranquil o esverat. Adult que aporta una experiència diversa de la coneguda per l'infant i que per a ell és més definitiva que més relació té amb els aspectes més íntims i vitals de la seva persona: L'adormir-se, el menjar, la higiene corporal i el vestir-desvestir. L'experiència d'un adult nou és sempre una sotragada en la vida emocional de l'infant que tan bon punt es va convertint en una experiència reassegurant, l'infant l'accepta i l'assimila. L'adult és l'element important que convé vetllar, d'una forma especial.

Resumint, durant els primers dies i setmanes, cal tenir una cura especial de:

— L'espai humà: una sola persona, sobretot en les situacions vitals: menjar, adormir-se, manipulació per a la neteja.

— Una segona persona pot ser acceptada més fàcilment només en els moments de joc.

— Uns mateixos companys, un o dos només, amb qui poden veure's al llit del costat o a terra sobre el matalasset.

— L'espai ambient:

El bressol és el primer espai molt clarament delimitat i amb contorns fàcils de conèixer aviat que per donar seguretat ha de ser sempre el mateix i situat en el mateix lloc. L'infant el va reconeixent per la vista, per l'olor, per l'exploració tàctil amb mans, peus i tot el cos.

El recó de joc mentre està despert, que pot ser un matalasset a terra alternant amb una petita hamaca, i que va coneixent a mesura que se li va posant una i altra vegada.

Una sèrie de circumstàncies ambientals: *sorolls* que cal que siguin pocs i suaus, *llum* i *temperatura* regular i adequada.

— Els costums de l'infant:

Cal respectar al màxim els que ja té adquirits: Xumar-se el dit xumet, llençol o coixí a la cara per adormir-se, tipus de cullera, manera d'agafar-lo tant per jugar amb ell com per satisfer-li les necessitats d'higiene-alimentació i son, etc.

— La relació amb els pares:

Per sobre de totes les sollicituds cal una intervenció directa dels pares. Ells han de formar part, al començament, d'aquest nou ambient com a elements de connexió, de pont, entre allò conegut i allò desconegut i que la seva presència ajudi a l'infant a entrellaçar-ho. Els nous estímuls poden ajudar l'infant a organitzar-se o poden desorganitzar-lo extraordinàriament, el resultat depèn dels adults que organitzen i faciliten l'entorn humà i ambiental en el qual es troba l'infant. El coneixement i assimilació de l'entorn és progressiu, no podem abocar-lo de cop a un mar d'estímuls desconeguts, els seus canals receptors, el seu sistema nerviós, els seus sentiments i emocions no podran assumir-ho de sobte, cal que hi hagi una gradació, uns passos en la recepció dels nous estímuls. Com a cercles concèntrics que s'eixamplen caldrà anar passant de dins a fora, del més petit al més grans, assegurant-nos que a cada nou pas l'infant ha consolidat els punts de referència del pas anterior i està preparat per donar un pas endavant en l'adquisició d'unes noves vivències.

Pepa ÒDNA

La utilització dels audiovisuals a pre-escolar

El passat mes de juliol, a l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat a Bellaterra, es va dur a terme un curset d'aprofitament dels audiovisuals per part d'educadors parvulistes cara a la seva escola.

L'objectiu primer era donar a conèixer un determinat material i trobar la tècnica d'utilització a classe. No cal dir, però, que vam aprofitar l'oportunitat d'intercanviar experiències. Hi havia alumnes que van participar al curset que ja havien treballat una mica a la seva escola els audiovisuals i tenien diapositives fetes que al final del curs vam passar i vam trobar molt interessants.

El material del qual nosaltres disposàvem era una petita col·lecció de pel·lícules d'origen búlgar fetes en super-8 mm, color i sonores. No tenien diàleg, tota la trama es duia a terme a través de l'acció. La tècnica era a través de dibuixos animats.

Hi havia títols com:

La mel. Contràriament a allò que podríem imaginar, no és una pel·lícula documental. És una petita història de dos individus que descobren una a una les propietats de la mel. Val a dir que s'hi treballen conceptes espacials, sensorials, i que hi ha un acord perfecte entre la música i l'acció.

La margarida. Història tremendament sensible d'una margarida a la qual ni la força ni l'agressivitat violenta poden tombar i en canvi el somriure d'un infant la torna a la seva tendresa i se l'enduu amigablement.

El circ. És el desenvolupament d'una història simpàtica en la qual l'aprenent de màgic es veu embolicat en els seus mateixos aprenentatges.

El pescador. Diferència entre la realitat i el somni. La realitat és el pescador i la seva canya, els somnis cada vegada diferents i meravellosos...

La petita estrella. Conte nadalenc d'una estrella caiguda del cel.

Citem només aquests a títol d'exemple.

Vam buscar la manera de fer una observació profitosa del film i en van sortir unes fitxes que adjuntem. Tenim una gran eina didàctica a la classe i hem d'aprofitar-ne totes les seves possibilitats.

Què podem buscar en una pel·lícula? En primer lloc, el llenguatge. El cinema és tan llenguatge com la paraula o l'escriptura i ha de formar part de les nostres habituds de comprensió i de comunicació. Hem de saber copsar i veure l'expressió correcta i la que no ho és tant; hem d'estar especialment preparats i sensibilitzats per a la comunicació cinematogràfica. Això ha de començar ja en el parvulari: hem de fer les nostres tècniques i mètodes didàctics més atractius pels sentits i cada vegada més hem de fer que els sentits siguin canals de comprensió i de comunicació més àgils i preparats. Pensem que si un vocabulari respon a unes formes de denominació, hi ha encara major riquesa a explorar en les utilitzacions i correlacions

amb què s'ofereix cada una d'aquestes formes de denominació. En aquest sentit, les imatges poden oferir ajudes apreciables.

L'altre element important que hi trobem és la transmissió d'uns determinats valors culturals que el nen ha d'arribar a saber observar, comprendre i mirar amb els ulls crítics de la seva pròpia personalitat, aprovadora o discordant amb tot allò que el film proposa. Cada pel·lícula ha de ser tractada minuciosament si volem que el nen hi entri de veritat i en pugui treure tot el fruit.

En primer lloc ha de ser analitzada per un adequat tractament tècnic que ens faci esment dels plans (com ens són oferts, de com es proposen idees, sentiments o coneixements simples segons les seves juxtaposicions). Igualment, a través d'angulacions, o d'anomalies, podem endinsar-nos en el seu coneixement, en les diverses utilitzacions del color i de la música, en les possibilitats de la il·luminació, en els moviments de camera o les ellipsis.

Cal tenir en compte, amb les gradualitats que es vulgui, els ritmes, les maneres com discorren les imatges i el sentit que a cada moment hi imprimeixen, la direcció que ens és proposada a través del seu devessall d'imatges. Velocitats, enquadraments, accessoris que enriqueixen o matisen, humanització pel moviment i ajuts o discordances amb què treballa, acord amb la música.

Hi ha un guió també, a cada film; millor encara, és la realització filmica, la plasmació en imatges i sons d'un guió, d'una primera intencionalitat expressiva. ¿Ja l'entendem i la recordem per ordre, la història? Descobrirem que els més menuts la retenen per sectors però amb una sorprenent fidelitat. Els més grans ens confiem i més sovint del que no cal pensar inventem pel nostre compte, hi afegim vivències i interessos personals i moltes vegades subjectius. Cal recordar i discutir aquest ordre que se'ns proposa i refer-lo conscientment al nostre gust, si ens convé. La idea de l'autor pot ser la nostra idea o no; podem acceptar-li les propostes totalment o en part, i fins i tot refusar-lo, si ens sembla pertinent. És la nostra llibertat que s'hi juga en aquesta proposta d'acceptacions, l'exercici d'una personalitat i, en darrera instància, la responsabilitat, l'exercici de la

responsabilitat, de cada un. Cal que ens acostumem a saber mirar i valorar les coses tot afinant-hi l'esperit crític. Cal que els infants, des de bon començament i segons mida pròpia, entenguin que això es pot fer i s'ha de fer.

Llavors entrarem, amb les precaucions i tempteigs que calguin davant de cada film, en les propostes de forma i de fons, de narració i d'ideologia, de presentació i de continguts.

Hi ha, doncs, tot un joc de relacions possible i fins i tot desitjable, idea i imatge, entre idea i acció, entre propostes i realitats, entre interessos abstractes i interessos concrets. L'agilitat en aquest llenguatge pot desvetllar en els nostres nens canvis d'imaginació i creativitat que no sospitem. Nosaltres, adults, que no tenim una educació tècnica en aquest aspecte no sabem donar-nos dels recursos que els nens hi poden trobar.

Tot i que les pel·lícules ens van agradar i els mestres veien molt clar que a parvulari podien ser una bona eina de treball i d'observació, va sorgir l'etern problema amb el qual sempre topo. És difícil de trobar material adequat i s'acaba seleccionant sempre entre les pel·lícules comercials aquelles la finalitat de les quals es nota menys. No disposem d'un material didàctic del tot per als nens. Aquí és on el curset va deixar un camí obert. Camí de retrobar-se, d'anar buscant entre tots vies més ràpides d'arribar a fer una didàctica plena d'audiovisuals.

Teresa CREUS

FITXA D'OBSERVACIÓ TÈCNICA

1. SEQÜÈNCIES

Successió d'accions en un mateix enquadrament espàcio-temporal.

Veure quines seqüències hi ha a la pel·lícula.

2. SINOPSI

Resum de l'argument a través de les accions.

3. ANÀLISI

- De les seqüències.
- Ritme, acció-imatge, música.
- De l'argument.

4. DEFINICIÓ DELS PROTAGONISTES

- Personatges actius.
- Personatges no actius.
- Objectes actius.
- Objectes no actius.

5. ALTRES PERSONATGES

- Funció.
- Observació.

6. ALTRES OBJECTES

- Funció.
- Relació.

7. ESTUDI (observació)

- De les imatges que actuen per relació.
- De les imatges que es donen conjuntament.
- De les el·lipsis.
- Relació música-imatge. (Acompanya o contrasta.)
- Relació paraula i so amb la imatge.

FITXA DIDÀCTICA

1. CENTRE D'INTERÈS QUE PODRIEM TREBALLAR

2. **INFORMACIÓ** (coneixements previs)
(allò que manca al nen per entendre el film)

3. COMPREENSIÓ

Fer preguntes als nens.
Ordre de les seqüències.
Sinopsis.

4. RELACIÓ AMB EL CENTRE D'INTERÈS CONCRET

Personatges.
Tema.

5. COMPARACIÓ AMB LA REALITAT PRÒPIA DEL NEN

6. ACTIVITATS CONCRETES A TREBALLAR

Expressió: Sons.
Música.
Ritme.
Gest.
Mim.
Sentiments.
Representació d'algunes seqüències.

Creativitat: Inventar un diàleg a partir de noves situacions mitjançant alguna modificació del film.

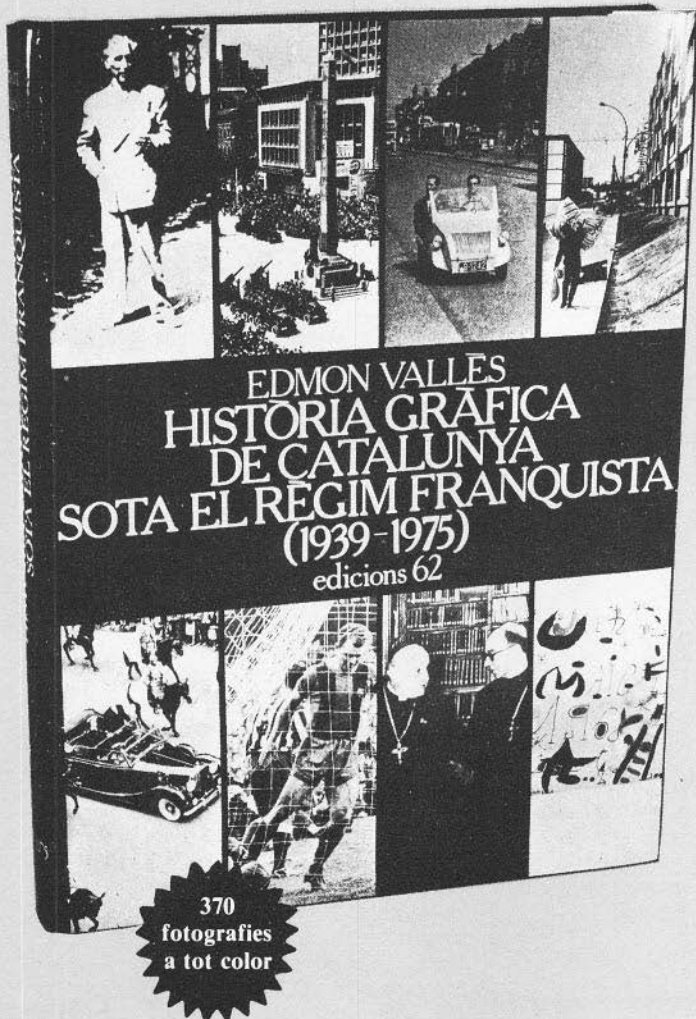
Vocabulari: Nou.
Específic.

Matèries: Llengua.
Matemàtica.
...

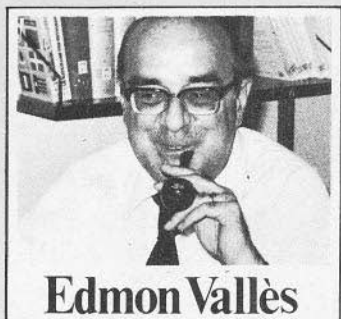

1939-1975

AIXÍ VA SER.

De la mort de Companys a la vaga dels tramvies i la "caputxinada", del racionament i l'estraperlo al boom del turisme, del biscúter al 600, de Ramallets a Montal, una crònica gràfica i literària de quatre dècades de clandestinitat política i resistència cultural, i alhora, una completa panoràmica de la vida quotidiana dels catalans.

Edmon Vallès

Volum imprès en offset a dos colors, format 22 x 30 cm, acuradament enquadernat en tela amb sobrecoberta, il·lustrat amb 740 fotografies i dibuixos, 416 pàgines.

Dins la mateixa col·lecció:

Història gràfica de la Catalunya contemporània 1888-1931
(3 volums)

Història gràfica de la Catalunya autònoma 1931-1939
(2 volums)

De venda a totes les llibreries

Edicions 62

Provença, 278, telèfon 216 00 62. Barcelona-8

El castell de Burriac

5è-6è d'EGB

1. Localització

Planell dels entorns del Burriac.

Emplaçament del castell. El turó on es troba el castell té forma cònica i una alçada de 401 metres. Està situat a la serra Litoral, vessant Est, entremig dels termes de Cabrera i d'Argentona. Pertany a la comarca del Maresme.

Planta del castell.

2. Objectiu de la sortida

Estudi d'una comarca diferent d'aquella on es troba l'escola, aprofitant la visió que se'n té des del cim del turó.
Treballar les corbes de nivell.
Estudiar, a partir d'una visita organitzada,

l'agricultura intensiva.

Documentar-se per «donar vida» al Castell de Burriac, que va pertànyer durant segles al «Senyor del Maresme».

3. Contingut per al mestre

Cartografia:

«Mapa de Catalunya»; escala 1 : 250.000. Ed. Alpina.

Mapa «El Corredor»; escala 1 : 250.000. Ed. Alpina.

«Mapa de les províncies i comarques catalanes»; escala 1 : 360.000. Ed. Seix Barral.

Mapa turístic Firestone. «Costes de Catalunya»; escala 1 : 200.000.

Bibliografia:

«Catalunya Mediterrània». Ed. Taber.

«Geografia de Catalunya», volum III, capítol XIII. Ed. Aedos.

Folklore de Catalunya, Joan Amades.

4. Didàctica (per a 5è. o 6è. d'EGB)

A) Preparació de la sortida.

1. Situar la comarca del Maresme.
2. Ampliar coneixements sobre característiques generals de la comarca (els alumnes poden consultar el seu llibre de text, «Catalunya Mediterrània», i algun aspecte molt concret de la geografia Aedos. Hi ha moltes dades que els les ha de donar el mestre quan preparin fitxes de consulta).

Aspectes a treballar:

Extensió i límits d'aquesta comarca del llevant català.

Característiques geològiques.

Hidrografia.

Vegetació i fauna.

Clima i vents (de mar i de terra).

Els cultius, la pesca, la indústria tèxtil. Les comunicacions.

La població (masies, pobles de Baix i de Dalt).

Evolució històrica de la comarca a partir de tres èpoques (grecs i romans, feudalisme, exp. industrial).

3. Preparar el material concret que es necessitarà: mapes, brúixoles, bosses de plàs-

ides sortides sortides sortides sortides sortides

tic per a recollir roques i fulles, paper i llapis.

4. Preparar un qüestionari per a la visita a la plantació de flors.
5. Recull de llegendes sobre el Castell de Burriac i preparar, per grups, la dramatització «in situ».
6. Acordar entre tots i tenir molt clara la distribució del temps: horari de sortir, temps lliure, hora de dinar, hora de visita al cultiu de flors, de la representació, de tornar, etc.

B) *La sortida.* Treballs a fer:

Dibuixar una masia del Maresme.

Dibuixar el castell.

Exercicis de situació amb la brúixola.

Situar des del castell en un pla a ma alçada: poblacions que es veuen del Maresme, rieres, cultius, fàbriques, la via del tren, carreteres i autopista.

Recollir alzina; mates conegudes per a l'herbari, fotografar o dibuixar arbres diversos.

Recollir granit i sauló per a la col·lecció de roques de l'escola.

Omplir el qüestionari sobre el cultiu de flors durant la visita a la masia de Can Gel (carretera de Cabriels) o a un altre hivernacle.

C) *Després de la sortida*

Treballs diversos per fer per grups:

Mapa mural de la comarca; assenyalar-hi els punts cardinals i indicar amb signes convencionals clars: el relleu, els cultius, les carreteres i l'autopista.

L'agricultura intensiva.

La comarca del Maresme: característiques físiques, poblament, comunicacions, riqueses...

El clima, paper de la serralada costera.

Evolució històrica de la comarca (tres grans etapes).

Posar a l'herbari les mates i fulles recollides junt amb les fotografies o dibuixos, el nom, el lloc i la data de recollida.

Altres treballs complementaris que es podrien fer en el taller corresponent o també per grups:

Maqueta de les corbes de nivell del turó de Burriac.

Escenificació de la dramatització improvisada al castell o de la llegenda explicada.

5. Itinerari

Autocar fins a Vilassar de Mar per la carretera de la costa.

Visita a la masia de Can Gel a la carretera de Cabriels (prèvia entrevista).

Arribar amb l'autocar fins a les fonts de Burriac, a Argenton, on es pot dinar aviat i pujar al castell a peu.

A la baixada, agafar l'autocar a l'esplanada de les fonts.

Nota. És imprescindible haver fet la pujada al castell abans; el camí és senzill, però no tant com per embarcar-s'hi directament amb els alumnes.

Anna M.ª ROIG

LLEGENDA DEL CASTELL DEL BURRIAC

Des dels temps medievals, el castell ha estat centre de llegendes i tradicions folklòriques basades en herois i bruixes, de les quals pot dir-se que arribaren fins a temps contemporanis contades pels vells de la comarca.

Es creu que el castell és cau de bruixes, fades i follets. També, que en els seus fonaments i rodalies hi ha grans tresors enterrats i una mina que va a sortir sota Mont Cabrer.

En una ocasió en què tota la gent d'armes era fora del castell, uns pirates turcs en van tenir esment i es proposaren saquejar-lo aprofitant la circumstància de no haver-hi sinó dones i mainada. Van atracar a la costa de Cabrera i tot seguit van pujar a la fortalesa. Veieren de forçar-ne la porta, però els de dintre s'havien adonat del cas i havien tancat i barrat fortament totes les obertures, de manera que el seu franqueig fou del tot impossible als turcs. Els del castell van fer grosses fogueres demanant auxili, però d'enlloc no els contestaven perquè tota la gent d'armes estava en lluita.

La dama del castell comprengué que havia de valer-se de les seves pròpies forces i recórrer a l'enginy. Cregué que els turcs intentarien escalar les muralles. Féu untar ben bé d'oli tota la muralla. La castellana no es va equivocar. Quan fou de dia, valent-se dels pins tallats del bosc proper, improvisaren quatre escales, que van recolzar en quatre llocs de la muralla, però quan tot just quatre o cinc d'ells havien emprès la pujada, les escales com empeses per una força misteriosa, van lliscar cingle avall. Els turcs es van pensar que es tractava de màgia i van abandonar l'empresa.

(Joan Amades, *Folklore de Catalunya*)

Sortida a un hort de Cornellà

Estudi de la patata. 2n. d'EGB

Localització

Cornellà. Terres de conreu a la vora del riu Llobregat.

Objectius específics

Conèixer el procés de sembrar les patates (mes de març).

Hi ha moltes classes d'hortalisses: els tubercles.

Es mengen diferents parts de les plantes: les tiges subterrànies.

Contingut

La patata és un aliment bo i barat.

És una tija engruixida (més grossa que les normals).

És una tija subterrània (enterrada sota terra).

De les tiges engruixides i subterrànies se'n diuen tubercles.

La fècula és la part de la patata que engraixa.

Lectura per als nens i nenes

Què són les patates? Editorial Teide.

Didàctica

A) Preparació de la sortida

És al mes de març i tenim ocasió de veure com un pagès planta patates.

Porto a classe patates de diferents formes i grandàries, unes que comencen a grillar i altres que no estan grillades. Les tenim uns dies i podem observar com els creixen grills i arrels. També podem observar el color i tacte diferent d'una patata grillada i una patata nova.

Preparem tots junts un qüestionari per preguntar al pagès. Els nens volen saber:

Que s'ha de fer a la terra per poder sembrar-les.

Quan es planten les patates.

Com es planten.

Amb quina aigua les reguen.

Quan colliran les que planten ara.

Quins insectes o altres animals les poden fer malbé...

A qui les ven.

ides sortides sortides sortides sortides sortides

Material per a la sortida: ganivets, plats, draps, fulls de diari i lupes.

B) *Durant la sortida*

L'hort no és gaire lluny de l'escola. Hi anem caminant.

Els nens portaven l'esmorzar i en arribar a l'hort vam fer dos grups de divuit nens/nenes cada un. Mentre uns esmorzaven els altres van anar amb mi a veure el pagès.

Observació feta i anotada:

1. El pagès talla les patates grosses escairades i deixa les petites senceres.

2. Va col·locant els trossos de patata a un costat dels sacs, sense colgar-les.

3. Colga les patates.

4. Les rega.

Després va anar-hi l'altre grup.

Esponàniament els nens van poder fer preguntes al pagès a més del qüestionari preparat. Per exemple:

¿Com és que es reguen amb aigua bruta i les patates surten bones?

C) *Després de la sortida*

Exercicis a classe

Dibuix de l'hort visitat.

Vam plantar una patata en un test gros i vam observar-ne el creixement (se'n feren dibuixos i s'hi posà la data).

Cuina

Vam fer puré de patata i el vam menjar a classe.

Vam escriure moltes maneres de cuinar les patates.

Cada nen/nena va explicar de quantes maneres menjava ell/ella patates.

Experiment de la fècula

- 1r. Partir una patata per la meitat.
 - 2n. Ratllar-ne mitja amb el ratllador.
 - 3r. Posar la patata ratllada dins un got.
 - 4t. Posar-hi aigua, remenar-ho i deixar-ho reposar un dia.
 - 5è. Treure l'aigua a poc a poc procurant que no es barregi al fons del got.
- La pols blanca que queda al fons és *la fècula*.

Isabel BARBERA

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS

Amb el proper número (desembre) s'acaba la subscripció de l'any 1980 a PERSPECTIVA ESCOLAR. Per evitar molèsties, tant als subscriptors com a l'administració de la revista, us recomanem que, per poc que pugueu, feu l'abonament de l'import de la subscripció per a l'any 1981 **per domiciliació bancària**. Només cal que ompliu el butlletí que ja haureu rebut i l'envieu de seguida a PERSPECTIVA ESCOLAR.

Els que ja feu l'abonament per domiciliació bancària no cal que envieu el butlletí. Ja us passarem el rebut al banc.

El preu de la subscripció per a l'any 1981 (del número 51 al 60 inclusivament) és de 1.700 ptes.

Igualment us demanem que, a fi d'evitar la pèrdua de revistes i poder solucionar ràpidament els problemes que puguin sorgir relatius a les subscripcions, **comuniqueu immediatament els canvis de domicili**.

CONVOCATÒRIA DELS Premis Baldiri Rexach 1980-81

LA DELEGACIÓ D'ENSENYAMENT CATALÀ (DEC)
D'ÒMNIUM CULTURAL
CONVOCA
els
PREMIS BALDIRI REXACH 1980-81

Aquests Premis són dotats per la FUNDACIÓ JAUME I, enguany amb 4.050.000 ptes. procedents de les aportacions voluntàries dels receptors dels llibres-Nadaia que aquesta Fundació trameta anualment a vint-i-dues mil persones (receptors als quals se'ls demana el cost estricte del llibre.

I. PREMIS A LES ESCOLES

- 1) S'estableixen 10 premis de 250.000 pessetes cadascun.
- 2) Serà premiada la qualitat global de la gestió escolar en l'aspecte concret de la catalanitat. Hom valorarà el lloc que ocupen la llengua i la cultura catalanes en la programació i en altres activitats formatives (revistes escolars, aula de teatre, excursions, biblioteca, etc.). Hom tindrà en compte si les escoles es poden considerar plenament catalanes o, si són en vies de catalanització, que l'estan realitzant a curt termini.
- 3) L'àmbit dels Premis Baldiri Rexach és els Països Catalans. Seran assignats en proporció al nombre de centres seleccionats de cada lloc, i preferentment a les escoles que no hagin estat premiades en anys anteriors.
- 4) Per a participar en aquests Premis només cal omplir i trametre un qüestionari —que serà facilitat per la DEC— i la documentació que s'hi demana. El termini de presentació serà el 15 de febrer de 1981, a les 8 del vespre.

II. PREMIS ALS MESTRES

- 1) S'estableixen 5 premis de 100.000 ptes. cadascun.
- 2) Els premis als mestres seran atorgats a treballs inèdits de programació de cultura catalana o per a ensenyar en català qualsevol altra àrea concreta (amb guió didàctic i de classes i, eventualment, exercicis, amb un mínim de 25 folis).

Es establerta una subvenció de 450.000 ptes. per l'edició d'aquells treballs premiats que a judici del Jurat puguin tenir una utilitat immediata per a la normalització de l'ensenyament català. Tots els drets de l'edició seran reservats a l'Editorial Barcino.

- 3) En aquesta convocatòria 1980-81, els Premis BALDIRI REXACH a MESTRES seran atorgats preferentment a treballs referits a BUP, COU, FP i Escoles de Mestres.
- 4) Els esmentats treballs hauran de ser tramesos a la DEC (Passeig de Gràcia, 42, 4rt 1.º, Barcelona-7), abans del dia 15 de febrer de 1981, a les 8 del vespre.
- 5) Als treballs hi haurà de constar el nom, l'adreça i el telèfon de l'autor i els del centre on treballa.

III. PREMIS ALS ALUMNES

- 1) Els premis per a alumnes seran atorgats a treballs realitzats en català i preferentment en equip, per alumnes d'EGB, BUP, COU o FP, i consistiran en 30 lots de llibres

catalans per valor de 20.000 pessetes cadascun, a triar pels interessats.

- 2) Els treballs, que hauran de ser de tema català i, en la seva part escrita, en català, poden versar sobre qualsevol de les matèries o de les àrees dels cicles escolars citats, o bé ésser resultat d'activitats escolars que abastin diverses matèries o àrees: excursions, visites, festes, periòdics escolars, murals, diaris de classe, etc.
- 3) Tots els treballs han d'ésser acompanyats d'una breu memòria manuscrita, no més llarga de dos folis i signada pels realitzadors del treball, en la qual s'especificaran les motivacions, les circumstàncies i la manera com ha estat realitzat el treball. En treballs d'alumnes de 1r i 2n d'EGB la memòria pot ésser redactada pel mestre.
- 4) El Jurat considerarà d'una manera especial aquells treballs que hagin suposat per als alumnes un esforç de penetració en la realitat social catalana del seu entorn, en la tradició cultural catalana, o que comportin l'ampliació i generalització escolars de vocabularis tècnics o científics, i, en general, que s'insereixin en un context de normalització de l'ús de la llengua catalana a l'escola.

- 5) El Jurat procurarà repartir els premis, en la mesura que ho permeti la quantitat dels treballs, entre les diverses matèries, àrees, cicles i períodes escolars.
- 6) Els treballs hauran d'anar acompanyats dels noms i adreces de tots els membres de l'equip realitzador, així com també del nom, l'adreça i el telèfon de l'escola i del mestre responsable d'aquell equip.

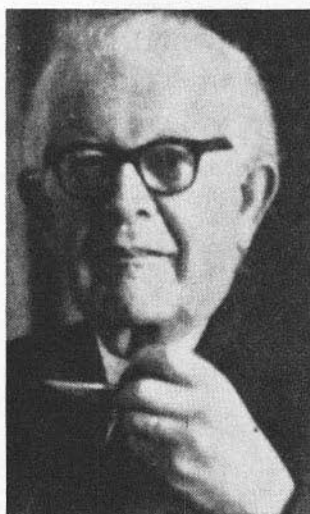
Cal especificar igualment el nivell al qual pertanyen els alumnes.

Els treballs hauran de ser adreçats, a la DEC (Passeig de Gràcia, 42, 4rt, 1.º, Barcelona-7) abans del dia 15 de febrer de 1981, cada tarda de 4 a 8.

ASPECTES GENERALS

- 1) El jurat serà format per: Carme Alcoverro, M. Rosa Caballé, M. Antònia Canals, Montserrat Casas, Josep Chalmeta, Jordi Galí, Josep González Agapito, Irene Rigau i Esperança Sans.
- 2) El veredict del jurat serà inapel·lable.
- 3) Tant el nombre de premis com la seva dotació anual són variables en funció de les aportacions voluntàries que aporten cada any les persones a les quals és enviat el llibre-Nadaia de la Fundació Jaume I.
- 4) El lliurament dels Premis serà anunciat oportunament.

PAU VILA I JEAN PIAGET

Pau Vila i Jean Piaget són dues figures pilars de l'escola a Catalunya que ens han deixat aquest estiu. Pau Vila el dia de la Mare de Déu d'agost, gairebé el dia de la Festa Major de Catalunya; Jean Piaget pel setembre en el moment de començar el curs.

Vaig veure'ls junts i sentir-los parlar en una saleta de l'Hotel Colón, la Catedral a l'altra banda de les vidrieres. Jean Piaget era a Barcelona perquè la Universitat el feia doctor honoris causa i Pau Vila va voler veure'l i presentar-li també la tasca de «Rosa Sensat» com a continuadora d'aquell moviment pedagògic català que Jean Piaget havia conegut de la vora abans de la guerra i en el qual tant havia influït.

La conversa d'aquells dos homes anava del nen al món i del món al nen, dels records a la tasca entre mans, de la tasca als records; l'un era prop dels vuitanta anys, l'altre passava ja dels noranta. L'un havia passat unes hores herboritzant al Collserola, voltat de psicòlegs astorats, l'altre anava i tornava de

Veneçuela a Barcelona tot seguint les petjades geogràfiques en la visita pastoral d'un bisbe o en el noms dels carrers, sempre entre mestres.

Petita, petita, els escoltava sense gosar dir res, però pensant en allò que tants mestres de casa nostra els devíem.

Piaget, ¿en la renovació pedagògica de Catalunya? Sí; la nostra tradició pedagògica ha fet seus, i ben seus, els noms de Maria Montessori, de Decroly, de Claparède, de Dewey, de Freinet i, naturalment, de Jean Piaget que Alexandre Galí ens va fer llegir i comentar. La formació en biologia, la finor d'observació i raonament, la llarga vida i l'ample tarannà integrador, va permetre a Jean Piaget que la seva orientació de Psicologia Genètica anés construint-se, a vegades per simple creixement o desplaçament, a vegades amb tesis, antítesis i síntesis. Que ell mateix pogués superar el propi i primerenc estudi sobre el llenguatge infantil a partir de l'estudi de l'etapa simbòlica, que pogués prologar Wallon,

discutir Vigotsky, explicar-se la psicoanàlisi i el conductisme. No s'hi val a viure tants anys, dirien alguns, ni a créixer en un país tan endreçat i adinerat com Suïssa, ni a disposar de tantes plataformes internacionals, han dit altres. Però sí que ha valgut molt i valdrà més encara per a la Pedagogia mundial, per a l'escola de cada país, especialment d'aquest com el nostre, petit i dissortat, que no ha pogut fer encara escola pròpia. Qui sap si a partir d'aquest any 80...

1980, l'any del traspàs de competències d'ensenyament a la Generalitat de Catalunya; l'any de la mort d'en Pau Vila, un d'aquests homes d'alçada gegantina que han fet possible l'Escola Catalana. «Perspectiva Escolar» de Rosa Sensat li deu i prepara moltes pàgines de record i d'estudi, ni que només fos perquè Pau Vila treballà amb nosaltres des del primer curs de tarda i en moltes Escoles d'Estiu. Però ara, en aquest article sobre dos gegants desapareguts, li hem de dedicar ja la part més gran en el record.

Qui era, qui és per a nosaltres Pau Vila? L'avi Pau; l'avi que trucava cada vegada abans de marxar a Amèrica: «Us vull veure». L'avi a qui trucàvem en cada fet important, a cada Escola d'Estiu: «Podreu venir?» L'avi que preguntava i coneixia els moments difícils i els moments més plens de «Rosa Sensat». Que aconsellava, que prevenia, que feia el comentari amb un somriure de complicitat i fàcia.

Pau Vila, la primavera del 66 va baixar del seu petit àtic de la Diagonal, va travessar un parell de carrers i va pujar a la casa d'en Josep M. Rovira i la Montserrat Botey, que havien ofert el seu menjador com a aula per al primer curs de tarda de «Rosa Sensat». De què ens va parlar? Només recordo que eren records i més records, però vius en els llavis d'aquell home; i que amb aquesta matèria i amb mestres com aquest els alumnes seguien una mena d'assignatura que no surt mai en els programes, però que ha de ser a la base de tots els de formació de mestres. La podríem anomenar «Memòria històrica».

Pau Vila ha estat per a nosaltres principalment això, una memòria històrica vivent. Dels propis records d'escola a la de Ferrer i Guàrdia; d'aquesta a la seva estimada Horaciana i després a Ginebra, després al Mont d'Or i com qui res, a Bogotà.

I després la Geografia. Una cosa tan definidora de l'Escola Nova com és l'estudi de la Geografia, l'estudi del medi natural-social, també ha tingut en Pau Vila el primer protagonista entre nosaltres. Ell és qui ha introduït aquí la nova manera d'estudiar la Geografia a Catalunya i la nova Geografia de Catalunya; una geografia feta de coneixement apassionat amb els peus, el cap, el cor, poetitzada i popularitzada en les *Visions Geogràfiques*, cantada gairebé com el retrat de l'estimada en la *Fesomia Geogràfica de Catalunya*, endreçada com una casa ben endreçada en la *Divisió Territorial de Catalunya*.

I la guerra amb tota la responsabilitat i l'exili, ni oceans de separació i de feina i de mestratge. Emociona veure en l'homenatge que els deixebles colombians i veneçolans dediquen a Pau Vila, la imatge del mestre que els havia fet descobrir llurs propis països, però també estimar el seu petit país, Catalunya.

I després un digne retorn per al treball: recollida de textos, col·laboracions, consells... I per a nosaltres, el corcò del record, pel futur de l'Escola Catalana, l'Escola d'Estiu, al Congrés de Cultura Catalana, a l'homenatge a Granollers. «No oblideu el nen...» «... Escola per a tots els nens de Catalunya!» Encara ha pogut morir pensant que la tindriem.

«Perspectiva Escolar» dedicarà un monogràfic a Pau Vila; però en la primera consideració de la seva mort, aquest 1980, no pot deixar de retallar la seva silueta al costat de la d'un altre amic universal, Jean Piaget, sobre un fons d'esperança en la Nova Escola de Catalunya.

Marta MATA I GARRIGA

SOBRE GIANNI RODARI

Va nèixer a Omegna, Itàlia, el 1920. Ha mort a Roma el juny del 1980. Rodari vivia a Roma on feia de periodista.

Cap als anys 70 ens va arribar la publicació d'un llibre que va cridar l'atenció de mestres i nens; es deia *Jip en el televisor*: un nen, televident assidu, quedava absorbt dins la pantalla. D'aquesta manera començava per al Jip una sèrie d'aventures a través de les diverses possibilitats del canal, després tornava al seu estat inicial amb una nova perspectiva sobre la vida i els homes.

En un viatge a Itàlia, cap al 74, vaig descobrir, concretament a Venècia, la *Grammatica della fantasia*, que s'acabava de publicar, i un llibre d'històries inventades amb prefaci de Rodari, *Voglia di scrivere*. La lectura d'aquests «textos lliures» escrits per nens d'una classe elemental ens va servir d'introducció a la llengua italiana, els dies que hi vam ser. Llegíem en veu alta davant la colla de nens que ens acompanyaven i reien i descobrien una llengua, una forma de veure les coses, amb imaginació, amb sentit de l'humor, amb una visió nova del món... Ens va posar en contacte amb una Itàlia viva, ens va fer veure Venècia com un possible interlocutor.

Més tard, l'estudi de la *Grammatica della fantasia* em va portar a descobrir i afirmar

la possibilitat del resorgiment del món del conte i la seva transmissió als nens de forma revitalitzada.

Rodari era un mestre. Rodari era un bon escriptor i, a més a més, havia llegit i investigat profundament la narrativa, encara que ens ho transmetia a través de petits articles aparentment senzills, però vius i amb un veritable coneixement de causa. Intentava aproximar-nos a Propp, a Todorov (fer-nos veure la lògica del conte), a Jakobson, i fugia del transcendentalisme i la sistematització, tot posant en pràctica, però, d'una forma menys intuïtiva del que sembla, totes les possibilitats lingüístiques dels nens.

Rodari mestre

Va ser a l'Escola d'Estiu del 1977, on va fer un curs de tarda. Va posar en pràctica la seva gramàtica; exposava a classe una proposta per inventar una història i tots participàvem en la seva invenció.

La dificultat de llengües distintes no era el motiu de les ensopegades que hi teníem sinó la falta de costum i la timidesa dels mestres i bibliotecaris que assistíem a la seva classe. Ell inventava sense cap dificultat i, en un to

de veu bastant baix, ens animava una vegada i una altra a participar-hi.

«Cappuccetto Rossa», a Bellaterra, es troba un home a l'estació; li parla i el desafia a veure qui arriba primer a l'Escola d'Estiu. Aquest era el començament d'una de les històries que els alumnes havíem d'acabar. No recordo com vam acabar la història, però sí que la realitat de l'Escola d'Estiu se li imposava i acabava gairebé mantejat. Ens feia recordar la pròpia experiència en la lectura de contes: ¿quin va ser el primer llibre que vas llegir voluntàriament? ¿en quin lloc i en quina posició llegies? ¿Quin va ser el primer llibre que va fer canviar alguna cosa en la teva vida? A quina edat?

Les respostes de tots nosaltres anaven teixint una realitat entorn a la lectura entre els nens, que moltes elucubracions o conferències no haurien desvetllat.

Jocs amb retalls de diaris, jocs amb les paraules, amb els seus significats, amb els seus sons. Jocs amb els continguts, amb l'estructura dels contes i amb aquests i la realitat que ens rodeja, valoració de la fantasia, van fer d'aquelles classes un plaer i un alè per portar als nens i altres mestres aquesta realitat.

A la *Grammatica della fantasia* de tant en tant explica que ell mateix havia fet de mestre, de mestre i de titellaire. Parlar amb els nens, escoltar-los, prendre notes del que diuen, seguir el seu pensament; aprendre tot ensenyant entre mestres i nens.

Coneix molt bé els nens i els seus estadiis evolutius. És freudià. Analitza els textos dels nens amb deteniment des del punt de vista del llenguatge i de la psicologia («Pierino y el barco»). Seria molt interessant fer una lectura de la *Grammatica* des del punt de vista de les edats. Coneix molt bé les primeres edats (3 a 7 anys) i sap què narrar-los, com i per què. Domina el llenguatge com a comunicació amb els nens.

Algunes de les idees que Rodari desenrotlla

Contar-los contes en els quals el mateix nen fa de protagonista amb possibilitats que ell es desconeix; diu: «per conèixer-se cal poder-se imaginar...» El nen s'ha de poder

identificar o sentir-se alludit en la narració encara que sigui indirectament pel lloc o pel nom.

Afavorir el riure per tal de desmitificar.

Desfogar-se davant els tabús per mitjà del llenguatge «fins a perdre'n les ganes».

Malgrat que ens diu que no vol ser solemne i sistemàtic, al capítol 1 estableix allò que es la seva fantasia (*Fantastica*, diu ell). Una proposta que reforci i eixampli l'horitzó del nen per tal que pugui créixer en un ambient ric en impulsos i estímuls, en totes les direccions. «Una proposta per enriquir d'estímuls l'ambient».

«Per canviar la societat necessitem homes creatius que sapiguem usar la seva imaginació.»

Mestre, la seva preocupació primera són els nens, després el contacte amb la realitat. Fantasia i realitat, partir de la primera, manipular-la per millorar la segona.

Rodari tem la utilització del seu treball com un receptari de cuina o com una utilització conservadora en la qual només es trobin fórmules per millorar la redacció.

Amb les mateixes indicacions que ens dóna per crear, utilitzades com a funció conservadora es podrien crear històries, per exemple per fer riure, que no fossin aplicades a la desviació de la norma, sinó com a mofa dels que se la salten, dels desobedients. Per Rodari, la desobediència és una de les millors possibilitats que té el nen per desmuntar l'autoritarisme.

I així concreta Rodari el seu ideari per al nen i per al mestre:

- una ment que sempre treballa, sempre interroga;
- una ment capaç de judici autònom i independent;
- que manegi objectes i conceptes sense ser conformista;
- creativitat en totes les matèries, «in tutta la scuola»;
- en el fons hi ha una matèria única, «la realtà»;
- el mestre és un animador, un promotor de l'activitat del nen;
- el nen no és un consumidor de cultura, és un productor de valors i de cultura.

BIBLIOGRAFIA DE RODARI

- Il libro delle filastrocche*, Edizione di Cultura Sociale, Roma 1950.
- Il romanzo di Cipollino*, Edizioni di Cultura Sociale, Roma 1951.
- Le avventure di Cipollino*, Editori Riuniti, Roma 1957 (nou títol de l'obra anterior).
- Manuale del Pioniere*, Edizioni di Cultura Sociale, Roma 1951.
- Il treno delle filastrocche*, Edizione di Cultura Sociale, Roma 1952.
- Le carte parlanti*, Toscana Nuova, Firenze 1952.
- La freccia azzurra*, CDS, Firenze 1953 (des de 1964, publicada per Editori Riuniti, Roma).
- Gelsomino nel paese dei bugiardi*, Editori Riuniti, Roma 1959.
- Filastrocche in cielo e in terra*, Einaudi, Torino 1960.
- Favole al telefono*, Einaudi, Torino 1961. Edició castellana, *Cuentos por teléfono*, Ed. Juventud, Barcelona 1973.
- Il pianeta degli alberi di Natale*, Einaudi, Torino 1962.
- Il castello di carte*, Mursia, Milano 1963.
- Gip nel televisore e altre storie in orbita*, Mursia, Milano 1964. Edició catalana, *Jip en el televisor*, Ed. Lumen, Barcelona 1976; edició castellana, *Jip en el televisor*, Lumen, Barcelona 1976, i Ed. Gaya Ciencia, Barcelona 1979 (Moby Dick, «Biblioteca de Bolsillo Junior», núm. 40).
- Il libro degli errori*, Einaudi, Torino 1964.
- Il cantastorie —storie a piedi e in automobile*, Edizioni dell'Automobile Club d'Italia, Milano 1964.
- La torta in cielo*, Einaudi, Torino 1966.
- Venti storie più una*, Editori Riuniti, Roma 1969.
- Le filastrocche del cavallo parlante*, Emme edizioni, Milano 1970.
- Enciclopedia della favola* (a cura di Rodari), Editorial Riuniti, Roma 1970.
- Tante storie per giocare*, Editori Riuniti, Roma 1971; Einaudi, Torino 1971.
- Il palazzo di gelato o altre favole al telefono*, Einaudi, Torino 1972.
- Voglia di scrivere —Storie inventate dei ragazzi delle classi elementari* (a cura di Rodari), Libreria Editrice Fiorentina, Firenze 1972.
- Turista in Cina*, Edizioni Il Rinascimento, Roma 1972.
- CAMMELLI, S., RODARI, G., *La nuova Cina che arriva da noi...*, Libreria Editrice Fiorentina, Firenze 1972.
- Novelle fatte a macchina*, Einaudi, Torino 1973. Edició castellana, *Cuentos escritos a máquina*, Alfaguara, Madrid 1978.
- Grammatica della fantasia*, Einaudi, Torino 1973. Edició castellana, *Gramática de la fantasía*, Ed. Avance, Barcelona 1976, i Ed. Reforma de la Escuela, Barcelona 1979.
- Marionette in libertà*, Einaudi, Torino 1974.
- La filastrocca di Pinocchio*, Editori Riuniti, Roma 1974.
- Ci vuole un fiore*, Casa discografica Ricordi, Milano 1974 (text de Rodari amb música de Sergio Endrigo).
- C'era due volte il barone Lamberto ovvero i misteri dell'isola di San Giulio*, Einaudi, Torino 1978.
- Gli affari del signor Gatto - La gondola fantasma - I viaggi di Giovannino Perdigiorno*, Einaudi, Torino 1978.
- LUZZATI, E., RODARI, G., *Teatro, i ragazzi, la città*, Emme edizioni, Milano 1978.
- Parole per giocare*, Manzoni editore, Firenze 1979.
- RODARI, G., i d'altres, *Inventafiabe*, Emme edizioni, Milano 1979.*

* Vegeu «Reforma de la escuela», núm. 21 (setembre 1980) d'on traiem la informació bàsica per a aquesta bibliografia i on trobareu un petit resum per a la majoria de les obres.
«Perspectiva Escolar» ha publicat dos articles de G. Rodari: *Apunts per a una escola de la creativitat*, núm. 30 (desembre 1978), pàgs. 8-11; *La imaginació en la literatura infantil*, núm. 43 (març 1980), pàgs. 9-13.

NOVETAT TEIDE PER A L'ESCOLA CATALANA

LLENGUA CATALANA

REBOMBORI
1er. nivell

XERRIC
2on. nivell

TERRABASTALL 3er. nivell

ESPETEC 4rt. nivell

La llengua catalana tractada com a primera llengua a l'ensenyament. Tots els nivells i aspectes de la nostre llengua, coneixements tècnics bàsics i literatura, en cicle complet per a l'EGB.

Profusament il·lustrats. A tot color.

EDITORIAL TEIDE, S. A.
Viladomat, 291 - Barcelona-29

EDITORIAL LIMUSA, S. A.
EDITORIAL TRILLAS, S. A.

NOVEDADES DE PEDAGOGIA Y PSICOLOGIA EDUCATIVA

- ZAPATA** — Psicopedagogía de la motricidad. Etapa del aprendizaje escolar 1.150
- ROYER** — Psicología del aprendizaje. Aplicaciones en la educación 650
- COHEN** — Explicación del fenómeno lingüístico 900
- SALAZAR** — Enfoque de sistemas en la educación. Teoría de gráficas 1.270
- ALCARAZ** — La función de síntesis del lenguaje 1.450
- KISSEN** — Dinámica de grupo y psicoanálisis de grupo 1.060
- SJOBERG** — Metodología de la investigación social 1.250
- GALINDO** — Modificación de conducta en la educación especial. Diagnóstico y programas 960
- CAZARES** — Técnicas actuales de investigación documental 550

CASA ASOCIADA EN ESPAÑA:

alauex, s.a.

BRUSI, 18

TELS. 209 93 33 - 209 94 78
BARCELONA-6

Decret de la Generalitat sobre l'ensenyament del català

Oferim, pel seu indubtable interès documental, el decret del 8 d'agost de 1980, sobre ensenyament del català. Aquesta disposició complementa alguns aspectes de l'anterior real decret del 1978.

Text del decret

De 8 d'agost, de regulació de la incorporació de la llengua catalana a l'Educació Pre-escolar, Educació General Bàsica, Batxillerat i Formació Professional.

El real decret 2092/1978, de 23 de juny, d'incorporació de la llengua catalana al sistema d'ensenyament a Catalunya, establia en el preàmbul el seu caràcter de flexibilitat en l'aplicació i la seva vigència circumscrita a la Generalitat provisional de Catalunya.

D'acord amb el que estableix la disposició final segona de l'esmentat real decret, es va publicar l'ordre ministerial de 14 de setembre de 1978 «prèvia consulta amb la Generalitat provisional de Catalunya». Aquesta ordre ministerial desplega el real decret i concretava la seva vigència i eficàcia en el curs escolar 1978-79.

Per ordre ministerial de 20 de setembre de 1979, es prorrogà la vigència de l'anterior ordre ministerial per al curs escolar 1979-80 i s'hi introduïren les puntualitzacions necessàries, recollides de l'experiència de l'aplicació de la primera ordre ministerial.

Segons es desprèn del preàmbul del decret, les normes esmentades regulaven la incorporació de la llengua catalana al sistema d'ensenyament a Catalunya durant el període preautonòmic de la Generalitat provisional de Catalunya.

L'Estatut de Catalunya, aprovat per llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, constitueix Catalunya comunitat autònoma (arti-

cle 1r.) i s'acaba així el període de provisionalitat.

Atribuïda ja a la Generalitat de Catalunya la competència plena en matèria educativa per l'Estatut (article 15è.) i no essent factible ja una pròrroga de l'ordre ministerial, ja que la seva base legal, el real decret 2092/1978, de 23 de juny, només es referia a la Generalitat provisional, i mentre el Parlament de Catalunya no legisli sobre aquesta matèria, correspon al Consell executiu de la Generalitat dictar les normes necessàries per tal de continuar el procés d'incorporació de la llengua catalana als nivells educatius d'educació preescolar, educació general bàsica, batxillerat i formació professional, seguint el camí iniciat pel real decret, les ordres complementàries i l'experiència de la comissió mixta ministeri d'Educació-Generalitat provisional de Catalunya a fi d'aconseguir una major eficàcia en l'ensenyament de la llengua catalana a tots els centres docents de Catalunya.

Atesa la disposició transitòria segona de l'Estatut, i vist el que disposa l'article 23 del reglament de règim interior de la Generalitat de Catalunya, de 18 de març de 1978, a proposta del conseller d'Ensenyament i d'acord amb el Consell executiu.

DECRETO:

Article primer. — L'ensenyament de la llengua catalana en els nivells d'Educació Pre-escolar, Educació General Bàsica, Batxillerat i Formació Professional i la introducció i el desenvolupament dels programes en català es faran segons el que estableix aquest decret.

Article segon. — 1. La llengua catalana en els nivells d'Educació Pre-escolar i d'Educació General Bàsica és matèria obligatòria per a tots els alumnes, de la mateixa manera que ho són la resta d'àrees o matèries dintre del

pla d'estudis, llevat de quan els pares acreditin raonadament la seva residència temporal a Catalunya i expressin, en formalitzar la inscripció, o en tot cas al començament del curs, el desig que a llurs fills no se'ls exigeixin coneixements d'aquestes ensenyances, així com quan hi hagi altres circumstàncies que puguin prendre's en consideració per la comissió a què es refereix l'article desè d'aquest decret.

2. En aquest nivell els centres d'ensenyament desenvoluparan programes en llengua catalana de les diverses àrees, nivells i cursos, atenent en tot cas l'opció dels pares, la situació sociolingüística dels alumnes i els mitjans disponibles per dur-los a terme.

Article tercer. — Per professar l'ensenyament de la llengua catalana en els Centres d'Educació Pre-escolar i Educació General Bàsica serà necessari reunir alguna de les condicions següents:

a) Posseir els títols, diplomes o certificats exigits pel real decret 2092/1978, de 23 de juny, i les ordres complementàries de 14 de setembre del 1978, 20 de setembre del 1979 i 12 de febrer del 1980.

b) Haver realitzat el primer cicle del reciclatge programat per la comissió mixta ministeri d'Educació-Generalitat de Catalunya. Aquesta condició capacita per a l'ensenyament del català a l'Educació Pre-escolar i a primera etapa d'Educació General Bàsica, així com per a l'ensenyament en llengua catalana a qualsevol nivell de l'Educació Pre-escolar i de l'Educació General Bàsica, llevat del català a segona etapa.

Article quart. — En els centres que no disposin d'un nombre suficient de professors que reuneixin les condicions exigides en l'article anterior i on no sigui possible destinar-hi professorat titulat per atendre totes les necessitats, l'ensenyament de la llengua catalana es farà transitòriament pels professors que en tinguin domini oral.

Article cinquè. — 1. La llengua i la literatura catalanes en el nivell de batxillerat són matèria comuna a tots els cursos i per a tots els alumnes, i tenen la mateixa consideració i efectes que la resta de les matèries incloses en el pla d'estudis. Podran quedar exempts de les ensenyances de llengua i literatura catalanes els alumnes que acreditin raonablement la seva residència temporal a Catalunya o aquells en els quals concorren

altres circumstàncies que pugui prendre en consideració la comissió a què es refereix l'article desè d'aquest decret. L'exempció, l'hauran de sol·licitar els pares o els alumnes majors d'edat en matricular-se i, en tot cas, en començar el curs.

2. En aquest nivell, els centres desenvoluparan programes en llengua catalana dels diversos cursos i àrees atenent en tot cas l'opció dels pares, la situació sociolingüística dels alumnes i els mitjans disponibles.

Article sisè. — Per professar l'ensenyament de la llengua i literatura catalana al Batxillerat és necessari posseir alguns dels títols, diplomes o certificats relacionats en l'article 6è., primer paràgraf, de l'ordre ministerial de 20 de setembre del 1979, amb la precisió explicitada a l'ordre ministerial de 12 de febrer del 1980.

Article setè. — 1. La llengua i cultura catalanes són matèria obligatòria en tots els graus i per a tots els alumnes de formació professional. Podran quedar exempts de les ensenyances de llengua i cultura catalanes els alumnes que acreditin raonablement la seva residència temporal a Catalunya o aquells en els quals concorren altres circumstàncies que pugui prendre en consideració la comissió a què es refereix l'article desè d'aquest decret. L'exempció, l'hauran de sol·licitar els pares o els alumnes majors d'edat en matricular-se i, en tot cas, en començar el curs.

2. En aquest nivell els centres desenvoluparan programes en llengua catalana dels diversos cursos i àrees, atenent en tot cas l'opció dels pares, la situació sociolingüística dels alumnes i els mitjans disponibles.

Article vuitè. — Per professar l'ensenyament de la llengua catalana en els centres docents de Formació Professional, és necessari estar en possessió d'un dels títols, diplomes o certificats esmentats a l'article primer, apartat quart, de l'ordre ministerial de 20 de setembre del 1979, amb la precisió explicitada a l'ordre ministerial de 12 de febrer del 1980.

Article novè. — El departament d'Ensenyament de la Generalitat elaborarà les orientacions pedagògiques per al desenvolupament de l'ensenyament de la llengua i la cultura catalanes als diversos nivells educatius, fixarà els nivells de coneixement oral i escrit que han de superar els alumnes en els diferents cursos i establirà les normes per al reciclatge i perfeccionament del professorat.

Article desè. — 1. Es crea al departament d'Ensenyament una comissió integrada per tècnics dels diversos nivells educatius amb les funcions següents:

a) Autoritzar que les diverses àrees i programacions puguin realitzar-se en llengua catalana, segons el que estableixen els articles 2n., 5è. i 7è.

b) Valorar i decidir sobre les peticions d'exempció de l'ensenyament de la llengua catalana, en els casos previstos als esmentats articles 2n., 5è. i 7è.

c) Totes aquelles altres que li siguin encomanades.

Article onzè. — El departament d'Ensenyament promourà l'organització de cursos de formació i perfeccionament del professorat de Llengua i Cultura catalanes en els diferents nivells.

Article dotzè. — El departament d'Ensenyament vetllarà per la correcta aplicació del que estableix aquest decret, atenent les circumstàncies específiques de la població escolar.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

A partir de l'entrada en vigor del present decret, serà necessària l'autorització del departament d'Ensenyament per a la utilització als nivells educatius esmentats en aquest decret dels llibres de text i material didàctic destinat a l'ensenyament de la llengua catalana, així com per a la resta de llibres de text impresos en català.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. — Es faculta el conseller d'Ensenyament per dictar les ordres i prendre les mesures necessàries per al desenvolupament i l'execució d'aquest decret.

Segona. — Aquest decret entrarà en vigor el mateix dia que serà publicat al «Diari Oficial de la Generalitat».

Barcelona, 8 d'agost del 1980.

JORDI PUJOL

President de la Generalitat de Catalunya.

Joan Guitart i Agell
Conseller d'Ensenyament.

ALTRES TEXTOS LEGALS

L'ordre del 23 de juny de 1980 fa pública la convocatòria d'ajudes de promoció per al curs acadèmic 1980-81. (BOE 3-VII-80.)

El Reial Decret de 23 de maig crea nou centres d'EGB i pre-escolar a la província de Barcelona.

Lloc	Nom	Places escolars
Barcelona	Amadeu Vives	640
Esparreguera	Pau Vila	640
Esplugues	Folch i Torres	640
St. Joan Despí	(C/ Kennedy)	320
Sta. Coloma de Gramenet	(C/ Laredo)	960
Sta. Coloma de Gramenet	(C/ La Plata)	320
Sta. Coloma de Gramenet	Sagrada Família	680
Vilafranca del Penedès	Mas i Parera	640

(BOE 7-VII-80)

L'ordre de 21 de maig de 1980 concedeix subvencions per la construcció, modificació i equipaments de Centres d'Educació Especial. (BOE 9-VII-80.)

Ordre de 16 de juny de 1980 sobre l'ensenyament de la Religió i Moral Catòlica als centres docents d'educació pre-escolar i EGB. (BOE 19-VII-80.)

Ordre del 22 de juliol de 1980 que regula la convocatòria complementària d'ajudes a l'ensenyament de pre-escolar, batxillerat i COU. (BOE 25-VII-80.)

Reial Decret de 31 de juliol sobre traspasos de Serveis de l'Estat a la Generalitat de Catalunya, en matèria de sanitat, serveis i assistència social.

(Llistat de totes les guarderies adscrites als serveis i institucions que es traspassen i el personal corresponent.) (BOE 1-X-80.)

TAULA RODONA: L'EDUCACIÓ FÍSICA I ESPORT A L'ESCOLA

Alberto Monte, mestre estatal

Lluïsa López, mestra d'educació física a l'escola Orlandai

Jordi Porta, professor d'educació física a l'INEF

P. E. — ¿Qui ensenya educació física i esport a la vostra escola?

A. Monte. — A la nostra escola els mateixos mestres fem l'educació física; això no suposa cap problema perquè l'escola és nova i tots els mestres som joves. Hem hagut d'arreglar-ho així perquè evidentment el Ministeri no ens paga ni proporciona cap monitor ni professor especialitzat.

El problema que tenim és que falta una programació adequada perquè els mestres la puguem portar a terme i sobretot material que per molt que ho sollicitem, el Ministeri no el concedeix.

Hi ha una bona disposició per part nostra i s'intenta que l'educació física no sigui una hora de joc i comoditat sinó una ÀREA més amb tot el que comporta aquest concepte. A més tenim programat una sèrie de torneigs dintre l'escola com a projecció de la gimnàstica cap als esports en què poden participar tots els alumnes.

Lluïsa L. — A l'escola on treballo, l'educació física es pren molt seriosament des de primer grau fins a sisè. El professor d'educació física és un mestre més a *full time*. Quan anem a Can Caralleu a fer esport, no solament hi va el professor especialitzat, sinó tots els mestres interessats a fer-ne.

Nosaltres considerem bo que l'educació física la doni una persona especialitzada perquè això descarrega unes hores al mestre i aquest pot preparar millor les seves matèries.

Jordi Porta. — Jo en aquests moments noestic a cap escola perquè dono classes a

l'INEF, però he de dir que l'any 70 més del 90 % d'escoles estatals no tenia ni monitors ni professors d'educació física, ni tampoc les escoles privades. Actualment això ha canviat positivament. Hi ha molts ajuntaments que a través de la Conselleria d'esports han contractat professors per a les escoles. El problema està a integrar aquests professors al claustre de l'escola com un mestre més.

Ara bé, l'educació física no està contemplada com a matèria d'un especialista dins la legislació escolar.

P. E. — I les instal·lacions esportives?

Jordi P. — Les que hi ha són gràcies a la col·laboració i iniciativa dels ajuntaments.

Lluïsa. — Però les instal·lacions municipals també es paguen. Per fer servir el complex esportiu de Can Caralleu, nosaltres paguem 90.000 ptes. al mes. Segur que és menys costós que en altres llocs, però s'ha de pagar i no hi ha cap tipus de facilitats.

Alberto M. — A l'estatal solament tenen gimnàs les escoles del pla d'urgències. El Ministeri es desentén fins i tot del material.

P. E. — ¿Què en penseu de la professionalització?

Lluïsa L. — El professor d'educació física sap moltes tècniques i actualment té una educació completa, però crec que pot trobar-se sobtat a l'escola. Potser al professor d'educació física li falta acostar-se a la criatura.

En molts casos el monitor va d'una escola a l'altre i això va malament perquè hauria de ser un mestre més.

Jordi P. — Els monitors són autodidactes què a partir d'un curset de quinze dies obtenen un títol que els permet més o menys il·legalment fer aquesta tasca. A causa de la manca de professors d'educació física, encara són útils. A més, crec que tant el professor com el monitor tenen cabuda en una escola; depèn tot del tipus d'escola. L'INEF té bons mitjans per a la formació de professors, però existeix un «numerus clausus» molt fort.

P. E. — *¿El fet que no estigui reconegut el professor d'educació física o el monitor dintre del sistema escolar, repercuteix en els sous?*

Jordi P. — El municipi o l'associació de pares a partir d'un contracte privat paga més o menys el que cobra un mestre, almenys avui dia. De tota manera, la situació és molt diversa segons els casos i no es pot generalitzar o homogeneïtzar una sola situació. Existeix una gamma de pro-

fessors o monitors que a través d'un acord entre una associació esportiva i l'ajuntament es fan uns sous polítics arreglats per altres compensacions.

Lluïsa. — L'experiència meva és que cobra com un mestre més.

Alberto. — L'experiència que jo tinc d'anys passats és que cobrava menys, però no es pot generalitzar perquè és incontrolable.

Alberto. — Tot el que es fa són tapaforats voluntaris a nivell de Municipis quan és el Ministeri el que se n'ha d'encarregar. A més, les associacions de pares no han de proporcionar el que també ha de fer el Ministeri.

LA CONSTITUCIÓ PER A TOTS

Text: Armonia Rodríguez
Dibuixos: Pilarín Bayes

Il·lustracions a tot color.
PVP: 400 ptes.

Un llibre alegre perquè nens, joves i grans coneguin i aprenguin la Constitució espanyola.

Edicions en català i castellà.

FRABBONI, F., GALLETTI, A., SAVORELLI, C., *El primer abecedario: el ambiente*, Ed. Fontanella, Barcelona 1978.

En la presentació que V. Benedito Antolí fa d'aquest llibre hi ha un paràgraf que situa prou bé el tipus d'escola maternal que volen els autors i que ja estan duent a terme en alguns punts d'Itàlia, concretament a Ravenna. «Eleva l'ambient a la categoria de labor didàctica quotidiana significa posar l'escola de la infància en condicions de facilitar el procés de reconeixement de la pròpia realitat dels signes culturals entre els quals es mou diàriament.»

D'una banda, el llibre situa el parvulari a Itàlia en les tres etapes històriques més importants que segons els autors són 1958, 1968 i 1978. Durant aquest darrer període s'està desencadenant al si de l'escola maternal un procés

de discussió i definició sobre quina classe de continguts ha de transmetre i quins cursos didàctics ha d'utilitzar. Es tracta de la recerca de la seva pròpia identitat.

D'altra banda, en el llibre es parla dels continguts a transmetre als nens i nenes que freqüenten el parvulari fent d'ells uns ciutadans arrelats i compromesos en la seva realitat més immediata, tot implicant al mateix temps els pares en les tasques que sorgeixen constantment. Es tracta de tenir en compte l'entorn on es troba sumida l'escola.

Pel que fa a «l'ambient natural» l'escola ha viscut massa temps confonent el turisme amb la vertadera exploració i descodificació d'aquest ambient. Durant massa anys l'escola ha tret a passejar els seus alumnes per camps i monuments que no tenien gran cosa a veure (i que d'altra banda, l'escola no ajudava a relacionar) amb aquell prat o amb aquell grup d'arbres que es resisteixen a morir entremig de l'asfalt del barri.

«L'ambient social» encara ha estat més rebutjat per l'escola tradicional. Aquest no ha significat altra cosa que «un territori i un temps que no pertanyen a la seva història, un espai en el qual es considera que no és possible d'intervenir a no ser a través d'una experimentació passiva, un terreny que tan sols s'ha de recórrer i no considerar-lo com una història per llegir, justificats pel fet que no es reconeix com a dada de cultura.»

Aquest és l'apassionant debat on ens porta aquest llibre escrit per quatre mestres i pedagogs italians.

Només per acabar, penso que en aquest debat hi estem implicats tots. Els qui som mestres dels més petits. I per extensió tots aquells que d'una manera o altra ens sentim relacionats amb el món de l'educació.

ROSER ROS

ALFIERI, F., COLOMBO RANZINI, M., DE LEON, L., GIARDELLO, G., PAPA LANDUCCI, O., STRADA, S., *Profesión maestro. Las bases propuestas de trabajo para maestros de Educación General Básica*, Ed. Reforma de la Escuela, Barcelona 1980.

S'acaba de publicar la versió castellana d'aquest llibre, escrit per un grup de competents professionals italians, Fiorenzo Alfieri entre ells, conegut per molts de nosaltres, ja que ha participat en algunes Escoles d'Estiu del nostre país.

El llibre va dirigit directament als mestres d'EGB. Ofereix elements de reflexió pedagògica sobre la situació actual de la institució escolar i dona

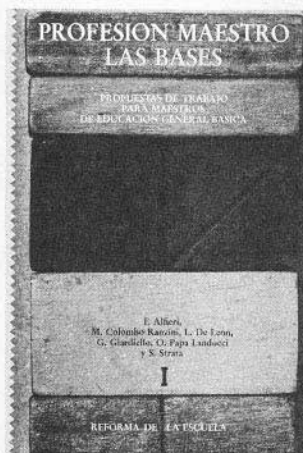
instruments concrets de treball per al mestre. És, de fet, una guia didàctica.

De totes maneres, s'aparta de la concepció tradicional de les guies que acostumen a oferir activitats diàries i fixes per al mestre amb les quals pugui omplir la jornada escolar. PROFESIÓN MAESTRO ofereix propostes de treball, activitats i pràctiques escolars per introduir el nen per via d'experimentació i reflexió als diferents camps de formació global: personalitat, creativitat, coneixements científics, lingüístics, etc.

El mestre, doncs, es converteix en un operador cultural amb capacitat per orientar i dirigir tot el material conceptual i de continguts que s'utilitza a la classe.

És un llibre que convida a estudiar, a reflexionar, a discutir. Els mestres i professionals trobaran en les seves pàgines orientacions per poder-les dur a terme a la seva, noves tècniques didàctiques, noves propostes pedagògiques i una actualització dels continguts que s'introdueixen al llarg de l'EGB (matemàtica, llengua, lògica, lectura i escriptura, ciències físiques, etcètera). Val la pena d'insistir en el fet que són propostes pedagògiques que cada mestre pot ampliar, utilitzar quan vulgui, canviar i adaptar. En cap moment no es presenta com un material únic, tancat a una edat determinada, inamovible, perfecte. És un material fruit d'experiències concretes, d'un treball pensat i realitzat per un grup de mestres en un medi concret.

Bibliografia

No oblidar tampoc aspectes pedagògics tan importants i determinants com l'entrada del nen a l'escola i ofereix orientacions per tal que aquest primer contacte, aquesta entrada a la institució escolar sigui per al nen una experiència agradable i no un impacte dolorós com normalment acostuma a ser.

El llibre proposa, doncs, un nou plantejament de la relació nen-escola, superant els paràmetres tradicionals mitjançant els quals el nen abandona el seu cos per convertir-se en una simple màquina memorística i conceptual. Els autors parteixen de la idea de la unitat psicosomàtica del nen i ofereixen una escola oberta, on el nen entra sen-

cer, amb el cap i el cos, ja que tot acte que el nen realitza l'afecta corporalment i mentalment. Una escola en la qual intervé legítimament el joc, la creativitat i el concepte.

L'obra constarà de quatre volums, el primer dels quals ara estem comentant. En aquest primer volum trobem aquestes parts: «El niño en la escuela con todo lo suyo», «Las funciones perceptivas y psicomotoras» i «La formación lógico-matemática-científica». Mentre en el segon, de propera publicació, tractarà de l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura; l'expressió i la comunicació; l'estudi del medi i l'organització educativa.

La perspectiva que es desprèn de l'estructura del llibre, tal com Andrea Canevaro reclama com a objectiu fonamental en la seva presentació, és l'exigència de treball col·lectiu entre els mestres, d'implicació de tota la institució escolar i de no fer-se la il·lusió que una opció individual, d'un mestre sol, pot donar resultats.

D'aquí que cal advertir al mestre —diu Andrea Canevaro— que no ha d'utilitzar aquest llibre com un manual de tècniques didàctiques, sinó com una eina per a desenvolupar, aprofundir i ampliar les seves experiències i, sobretot, descobrir la dimensió col·lectiva de la professió de mestre.

Carme SALA

manualidades

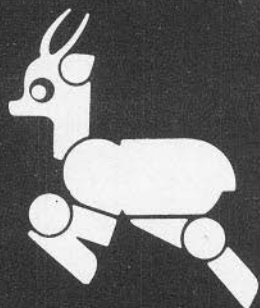
PROGRAMA DE PUBLICACIONES

COMO HACER TUS PROPIOS
JUEGOS
TRABAJOS CON CARTON Y
PAPEL
CESTERIA
COMO HACER VELAS
NUEVO MACRAME
MARIONETAS
PINZAS PARA ROPA
TRABAJOS CON ESMALTE
CERAMICA

TRABAJOS CON FLORES
SECAS
TRABAJOS EN MADERA
TRABAJOS EN CUERO
CONSTRUIR COMETAS
VOLADORAS
AEROMODELISMO
ESTAMPADO SOBRE TELA
TAPICES
HILADO E TINTE
PINTURA SOBRE SEDA
TEJER
HACER PUNTO

Esta nueva colección inicia al aficionado en los más diversos trabajos manuales por medio de interesantes monografías. En ellas encontrará una gran variedad de ideas, estimulando su creatividad mediante bonitas ilustraciones en color de proyectos artísticos y prácticos muy fáciles de realizar. Se trata de libros didácticos que ofrecen al maestro una base sólida para resucitar artesanías tradicionales y constituye para el alumno una fuente de ideas nuevas que se sentirá orgulloso de llevar a la práctica. Cada monografía contiene 64 págs. 29 x 21 cm. 390, Ptas.

ediciones elfos Milanesado, 21-23. Barcelona-17

Cabirol

FORN, 16-18. TELÈFON 93-725 97 44. SABADELL/SPAIN.

LES MILLORS OBRES DE LA LITERATURA CATALANA

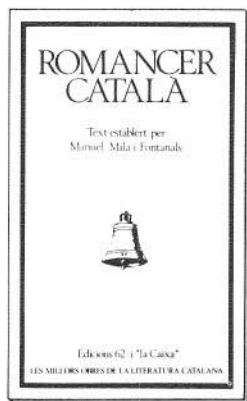
La col·lecció que no vam poder llegir a l'escola.

Els darrers llibres publicats.

N.º 46
Preu
150 Pts.

Carles Soldevila (1891-1967) fou, a més d'un periodista i un novel·lista brillant, un autor teatral de gran èxit. Les obres que presentem, **Bola de neu** i **Civilitzats, tanmateix**, són les més representatives de l'autor. Millàs-Raurell (1896-1971) poeta i novel·lista, obtingué els seus èxits literaris més remarcables en el camp del teatre. S'inclouen en aquest volum **La llotja** i **Xandi**, obres d'una gran força dramàtica.

N.º 47
Preu
290 Pts.

Aquest **Romançer català** és una obra de gran valor per a conèixer la literatura popular catalana. Manuel Milà i Fontanals, personatge cabdal de la Renaixença literària, convertí la seva passió per l'Edat mitjana i per la poesia popular en objecte principal dels seus estudis.

DE VENDA A TOTES LES LLIBRERIES

SUBSCRIVIU-VOS-HI! Retall aquesta butlleta, omplida amb les seves dades i porteu-la a la seva llibreria o trameteu-la a Edicions 62, c. Provença, 278, 1er. Barcelona-8

Nom _____ Adreça _____
Tel. _____ Població _____ D.P. _____

Vull subscriure'm a la col·lecció "Les millors obres de la Literatura Catalana" SIGNATURA _____
(atenent el pagament 1500 pes. mensuals o 1.200 mensuals en la / et llt. / etc. et)

n.º _____ de l'Of. n.º _____ de la Caixa de Pensions "la Caixa".

És una aportació de
"la Caixa" i Edicions 62
a la nostra cultura.

Ja teniu els llibres de "LA NOSTRA LLENGUA ARA" ?

Primera etapa d' E.G.B.

Una nova i suggestiva manera d'aprendre el català actual.
Cinc llibres per a la primera etapa d' E.G.B.,
adaptats a les directrius del
Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

... i, com a complement, els

CONTES DE L'ARC DE COLORS 1 i 2.

Dos llibres de lectures fantàstiques
per a primer i segon curs d' E.G.B.

editorial vicens-vives

Avda. de Sarrià 130 136 • Telèfon 203 44 00

* Barcelona-17

Tèlex 51425 LIVE E